

สังคมและวัฒนธรรม

การกล่าวถึงการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวือในค่านสังคมและวัฒนธรรม ผู้ศึกษาได้แยกกล่าวเป็นส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ ในส่วนแรกของบท จะเป็นการบรรยายลักษณะข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในทางสังคมและวัฒนธรรมตามสภาพที่ปรากฏในขณะทำการศึกษานี้ ในส่วนหลังของบทจะเป็นการวิเคราะห์และประเมินผล

กะเหรี่ยงเป็นชนชาติเก่าแก่ชาติหนึ่ง เป็นชนชาวเขา ส่วนมากอยู่ทางใต้ของพม่า มีอยู่มากทางเหนือ และประปรายทางตะวันตกของประเทศไทยในบริเวณป่าเขาสำหรับจังหวัดกาญจนบุรี ในอำเภอเมืองมีบ้านห้วยสุด บ้านห้วยน้ำขาว อำเภอไทรโยคมีที่บ้านบ่อตั้ง บ้านท่าทุ่งนา อำเภอทองผาภูมิมีอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน อำเภอสังขละบุรีมีอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน อำเภอศรีสวัสดิ์มีที่บ้านนาสวน บ้านปากนาสวน บ้านเขาเหล็ก บ้านเขาโจด บ้านต้นคก บ้านโป่งช้าง และ บ้านท่าลำไย

จากหลักฐานที่ปรากฏในหนังสือ 30 ชาติ ในเชิงรายของ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ กล่าวไว้ว่า ยางหรือกะเหรี่ยง ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามป่าเขาทางไกลความเจริญ ปัจจุบันชนชาติยาง หรือ กะเหรี่ยงอยู่ตามจังหวัดชายแดนไทย - พม่า ส่วนใหญ่อยู่ในมณฑลตะนาวศรีของพม่า เหตุที่กระจัดกระจายไปหลายแห่ง เนื่องจาก สมัยโบราณเกิดสงครามระหว่างไทยกับพม่า ทางฝ่ายตางผลัดกันแพชนะเรื่อยมา ในการรบแต่ละครั้ง พวกกะเหรี่ยงก็หลบหนีภัย กระจัดกระจายไปอยู่ถิ่นอื่นบ้าง ถูกพม่ากวาดต้อนไปเป็นเชลยศึกบ้าง พวกที่ถูกกวาดต้อนไปนี้ ปัจจุบันไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่แถบตะโกง (ยางกุ้ง) หงสาวดี อังวะ ตองอู และ มณฑลตะนาวศรี ที่ตกค้างอยู่ในประเทศไทยมีจำนวนน้อย ไม่เป็นกลุ่มก้อน เช่น ที่ภาคเหนือของไทยมีที่จังหวัดลำพูน แพร่ ลำปาง เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน สุโขทัย กำแพงเพชร ตาก ในภาคกลางมีที่จังหวัดอุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์ โดยเหตุที่ชนชาติยางหรือกะเหรี่ยงใดแตกแยกกระจัดกระจายไปอยู่หลายแห่งเป็นเวลานานหลายร้อยปี ชนธรรมเนียม ประเพณี ภาษา เครื่องแต่งกาย

จึงแตกต่างกันไปในส่วนรายละเอียด แต่ประเพณีหลักยังคงคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่³¹

การเรียกตัวเองของกะเหรี่ยงในจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี สุพรรณบุรี เพชรบุรี และ กาญจนบุรี คล้ายคลึงกันกับกะเหรี่ยงในภาคเหนือ หรือ จังหวัด เชียงใหม่ แต่ก็มี ความแตกต่างกันเล็กน้อย เช่น คำว่า " ปก่ากั้นยอ " คำว่า " ยอ " จะไม่ออกเสียงนาสิก และ คำว่า " โพล่ง " บางหมู่บ้านออกเสียงฟังกุแล้วคล้ายกับคำว่า " เผลอ " และ " เผลอว " และโดยที่เป็นกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับคนไทยมานาน จึงได้ใช้คำภาษาไทยในการเรียกตนเอง กะเหรี่ยงไปจะเรียกตัวเองในภาษาไทยว่า " กะเหรี่ยง " และ กะเหรี่ยงสะกอจะเรียกตัวเองว่า " กะหร่าง " ในจังหวัดภาคกลาง เท่าที่พบไม่มีการแบ่งกลุ่มปากจะกอ เหมือนพวกปากจะกอที่จังหวัดเชียงใหม่ แต่พวกโพล่ง มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. โพล่ง หรือ กะเหรี่ยง ได้แก่ พวกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี และ บางส่วนของจังหวัดราชบุรี
2. โพล่งทุเว หรือ กะเหรี่ยงทะวาย พวกนี้เป็นพวกที่อพยพมาจาก ทะวายเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี และเพชรบุรี ตลอดจนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ แตกต่างกันด้านคำพูด การแต่งกาย และ ประเพณีบางอย่าง

นอกจากนี้ พวกกะเหรี่ยง หรือ โพล่ง ยังแบ่งกลุ่มของตัวเองออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มค้ายเหลียง หรือ กลุ่มเจ้าวัด ซึ่งพวกนี้เดิมจะไม่ทำการเลี้ยงสัตว์ และกินเนื้อสัตว์ ปัจจุบันเริ่มมีการกินเนื้อสัตว์ในบางหมู่บ้านแล้ว และในการทำพิธีกรรมจะใช้ค้ายเหลียง โดยมีบุคคลผู้ทำพิธี ที่เรียกว่า เจ้าวัด และ กลุ่มค้ายขาว เป็นพวกที่เลี้ยง สัตว์และกินเนื้อสัตว์ สำหรับพวก โพล่ง ในจังหวัดภาคกลาง โดยเฉพาะในจังหวัด กาญจนบุรี มีชื่อที่น่าสนใจ และ น่าศึกษาอยู่ประการหนึ่งคือ ในการทำพิธีกรรมจะใช้ธูป และปลา แทนที่จะใช้หมู และ ไก่เหมือนกับ โพล่ง หรือ ปากจะกอ ในภาคเหนือ³²

³¹ องค์การบริหารส่วนจังหวัด. รวมเรื่องเมืองกาญจน์. พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิเศษ, 2520) หน้า 238

³² จันทบูรณ์ สุทธิ, " การแบ่งกลุ่มและการเรียกตัวเองของกะเหรี่ยงใน จังหวัดเชียงใหม่และภาคกลาง." ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวเขา 2(เมษายน-มิถุนายน 2526):3-18

ชาวกะเหรี่ยงที่เกริงกะเวียเป็นชาวกะเหรี่ยงไป แม้อาษาจะแตกต่างกันไปบ้าง พวกเขาเรียกตัวเองว่า " กะหล่อว " ใช้คำยี่สิบในพิธีกรรม พวกเขาให้ข้อสังเกตว่า ชาวกะเหรี่ยง (กะหล่อว) จะผิวขาว แต่ถ้าเป็น บัวกันหย่อ (กะหล่าง) จะผิวดำ ชาวกะเหรี่ยงที่บอกล่าว เขาอยู่เมืองไทยมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษสังคมของกะเหรี่ยง เป็นสังคมที่โดดเดี่ยวมานาน ต่อมา เมื่อมีการติดต่อกับสังคมภายนอก ชาวกะเหรี่ยงเห็นตัวอย่างในการประพาศติ ปฏิบัติตนของคนนอกสังคม ทำให้สังคมของชาวกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลง และปรับตัว มีการผสมผสานระหว่างสิ่งเก่าและสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม ฉะนั้น การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จึงได้จากการสังเกตความแตกต่าง ระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ได้รับจากการบอกเล่าจากชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้าน และ การปฏิบัติที่แท้จริงในชีวิตประจำวันของชาวกะเหรี่ยง ฉะนั้น ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับครอบครัว และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หมู่บ้าน และ ความสัมพันธ์ของคนภายในหมู่บ้าน ภาษา การแต่งกาย ศาสนาและความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมบางอย่างของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวีย

ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงจัดได้ว่า มีความแตกต่างกับครอบครัวในสังคมสมัยใหม่ ในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของครอบครัวกล่าวคือ ครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงมีบทบาทและหน้าที่ต่อสมาชิกในครอบครัวมากกว่าครอบครัวในสังคมสมัยใหม่ สมาชิกในครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา และสมาชิกแต่ละคนต่างก็มี ความสำคัญต่อความคงอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงเป็นหน่วยพื้นฐานหลักที่สำคัญ ซึ่งทำหน้าที่ต่าง ๆ มากมาย คือ มีทั้งทำหน้าที่ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวกับการทำมาหากิน การเลี้ยงดูฝึกอบรมและสั่งสอนบุตรหลานเพื่อให้รู้จักทำมาหากิน รู้จักการช่วยเหลือตนเองและครอบครัว อบรมให้สมาชิกรู้จักระเบียบสังคม หรือผ่านขบวนการยึดเกาะทางสังคม (socialization) หรือแม้แต่สอนให้รู้จักการเข้าสมาคม และ การปฏิบัติที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีของตน ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดคุณค่า วิถีประพาศติ ปฏิบัติ และ มาตรฐานทางสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่

ของสังคม

ในหมู่บ้านเกร็งกะเวีย ถึงแม้ว่า ส่วนใหญ่ลักษณะของครอบครัวชาวกะเหรี่ยงจะเป็น ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) ซึ่งมีอยู่ 28 ครอบครัว ที่อยู่กันตามลำพังเฉพาะคู่สมรส และ ลูก แต่ผู้ศึกษาได้พบว่า อีกส่วนหนึ่งที่เหลือ 9 ครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย (extended family) ครอบครัวจะประกอบไปด้วย ครอบครัวเดี่ยว และบุคคลอื่น อาจจะเป็นบิดา มารดาของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรืออาจเป็นที่ นอนของคู่สมรส อาศัยอยู่ในบ้านด้วย

พิธีแต่งงาน

ชีวิตแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงเป็นแบบตัวเดียว เมียเดียว การแต่งงานในสายเลือดเดียวกันเป็นสิ่งต้องห้าม เมื่อแต่งงานแล้ว ฝ่ายชายจะมาอยู่กับฝ่ายหญิงอย่างน้อยเป็นเวลา 1 ปี จากนั้นจะแยกครอบครัวออกไปทำกินต่างหาก แต่ก็ยังอยู่ใกล้กับบ้านของผู้หญิง ในสมัยก่อนเมื่อหญิงและชายตกลงจะแต่งงานกัน เขาจะบอกพ่อแม่ให้รู้ พ่อแม่จะไปหาผู้อาวุโส หรือ ผู้เฒ่าที่นับถือ ผู้อาวุโสเรียกพ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายมาตกลงกัน ทำพิธีบอกผี นัควันแต่งงาน ก่อนวันแต่งงาน 1 วัน ฝ่ายชายจะนำเงินมาให้ก่อน 2 สลึงให้ผู้อาวุโสทำพิธีไหว้ผี โดยโยนลงน้ำ 1 สลึงและโยนขึ้นต้นไม้ 1 สลึง เป็นการไหว้ผิวน้ำและผิวน้ำแล่น นำไก่ต้ม 1 ตัว รูปเทียนไปไหว้ผิวน้ำด้วย ในวันทำพิธี จะมีการหมั้นมือหรือผูกมือคู่สมรสโดยผู้อาวุโส ฝ่ายชายจะต้องนำดอกไม้ รูปเทียน พร้อมเงิน 7 บาท มามอบให้ผู้อาวุโส รวมทั้งเงินอีก 2 สลึง จากนั้นจะมีการพาบ่าวสาวไปไหว้คนเฒ่าคนแก่ภายในหมู่บ้าน เป็นอันเสร็จพิธีโดยไม่มีการส่งตัวเข้าห้อง แต่หลังจากเสร็จพิธีแล้วบ่าวสาวจะต้องอยู่ด้วยกันตลอดเวลาเป็นเวลา 3 วัน 3 คืน ในวันทำพิธี ฝ่ายชายมักจะถูกแกล้งเพื่อทดสอบ เป็นการเข้าแห่กัน คือ เพื่อน ๆ หรือ ฝ่ายหญิงจะแกล้งทำให้บ้านพัง ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ฝ่ายชายจะต้องซ่อมให้เสร็จในวันนั้น

ปัจจุบัน พิธีแต่งงานแบบกะเหรี่ยงแบบไม่มีแล้ว ส่วนใหญ่ เมื่อ หญิงชายรักกัน ตกลงใจจะแต่งงานกัน เขาจะบอกพ่อแม่ ให้รับทราบ อาจมีการผูกมือโดยผู้เฒ่า และมีการกินเลี้ยง หรือ เพียงแต่บอกพ่อแม่ให้รับทราบ แล้วเขาก็อยู่ด้วยกันโดยไม่มีพิธีอะไร หรือ หากมีพิธี ส่วนใหญ่ชาวกะเหรี่ยงจะใช้พิธีผสมผสานระหว่างพิธีไทยและ พิธีกะเหรี่ยง

เขามักการสู้ขอ เรียกเงินสินสอด ส่วนของหมั้นอาจเป็นสายสร้อยทอง หรือ อะไรก็ได้ตาม
 แต่ละตกลงกัน นำมาให้ฝ่ายหญิงไว้ อาจทำพิธีแต่งงานในวันเดียวกัน หรือ วันหลังแล้วแต่จะ
 นัดหมาย ฝ่ายชายจะมาทำพิธีบ้านฝ่ายหญิง เมื่อถึงวันงานจะต้องนำไก่ต้ม 1 ตัว คอกไม้
 รูป เทียนไปไหว้ผีคนไม้ จากนั้นมาไหว้ พ่อ แม่ ผู้เฒ่า นำเงินใส่ขัน 7.50 บาทให้ผู้ใหญ่
 ที่ทำพิธี ฝ่ายหญิงนำข้าว กับข้าว ขนม อย่างละเล็กน้อยวางบนบ่าฝ่ายชาย แล้วจึงผูกมือ
 โดยให้มือฝ่ายชายวางบนมือฝ่ายหญิง ถ้ามีคนนำเงินมาช่วยงานเขาจะรับเงินตอนผูกมือ นับ
 เงินสินสอดหลังจากผูกมือ โยนเงินให้พนเซตบริเวณบ้าน 1 สลึง แล้วจึง โยนลงน้ำ 1 สลึง
 ที่เรียกกันว่า โยนบก โยนน้ำ เป็นการไหว้ผี มีการกินเลี้ยงตามฐานะเจ้าของงาน ส่วนใหญ่
 จะเป็นมื้อกลางวัน การกินเลี้ยงโดยมากเลิกเร็ว เพราะมีการส่งตัวหลังจากกินเลี้ยง

การเลือกคู่ครอง

การเลือกคู่ของชาวกะเหรี่ยงทั้งหญิงและชายนั้น พบว่า เขาจะเลือกคู่ครอง
 โดยพิจารณาจากอุปนิสัยใจคอ ว่าเป็นคนเช่นไร จะสามารถอยู่ด้วยกันได้หรือไม่ มีความ
 ชยันตแข็งแรงเพียงไร มากกว่าที่จะพิจารณาจากสิ่งอื่น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 การเลือกคู่ครอง

สิ่งสำคัญในการพิจารณาเลือกคู่ครอง	ร้อยละ
อุปนิสัย (นิสัยดี, มีความซน ฯลฯ)	47.94
ความรัก	31.51
อาชีพ (ทำไร่ข้าวเหมือนกัน)	8.22
เชื้อชาติ (ต้องมีเชื้อสายกะเหรี่ยงด้วยกัน)	5.48
หน้าตา (ต้องสวย หรือ หล่อ)	5.48
การศึกษา (มีความรู้, เรียบหนังสือ)	1.37
รวม	100.00

จะเห็นว่า ชาวกะเหรี่ยงพิจารณาอุปนิสัย และ ความรักมากกว่าอย่างอื่น กะเหรี่ยงที่เลือกแต่งงาน แต่เฉพาะคนเชื้อชาติเดียวกันมีจำนวนน้อย ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่บอกว่า เขาไม่จำกัดในเรื่องนี้ว่าแต่งงานกับคนอื่นที่ไม่ใช่กะเหรี่ยง ไม่ได้ เขาว่าเป็นเรื่องของวาสนาที่จะได้พบใคร ถูกใจใคร และมีหลายคนอยากแต่งงานกับคนไทย เพราะเขาอยู่ประเทศไทย เป็นคนไทย แต่มีเชื้อสายกะเหรี่ยงเท่านั้น มีอยู่คนหนึ่ง เป็นหญิงแต่งงานแล้วกับชายกะเหรี่ยงที่มีพ่อเป็นคนไทย ผู้หญิงกะเหรี่ยงคนนั้นจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านเกริงกระเวีย บอกกับผู้ศึกษาว่า เขาชอบคนไทย เพราะคนไทย คล่อง มีความรู้เรื่องต่าง ๆ มากกว่าผู้ชายกะเหรี่ยง ซึ่งไม่มีความรู้ ไม่เคยสนใจเรื่องอะไรไม่ว่าจะใกล้ตัว หรือ ไกลตัว

การแต่งงานกับคนต่างเชื้อชาติ

การแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงกับคนที่ไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยงด้วยกันนั้น มีมาตั้งแต่สมัยก่อน แต่มีจำนวนน้อยมากและนาน ๆ จึงจะมีสักราย ในปัจจุบัน เท่าที่ได้สำรวจพบว่า ชาวกะเหรี่ยงแต่งงานกับคนอื่นซึ่งมิใช่ชาวกะเหรี่ยงมีอยู่ 5 ราย และทั้งหมดเป็นผู้หญิงกะเหรี่ยงแต่งงานกับผู้ชายไทยซึ่งโดยมากจะเป็นผู้ชายไทยที่มีพื้นเพอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีนั่นเอง และผู้ศึกษาได้ถามชาวกะเหรี่ยงว่า มีญาติพี่น้องคนอื่น ๆ แต่งงานกับคนไทยบ้างหรือไม่ ได้รับคำตอบว่ามีญาติพี่น้องแต่งงานกับคนไทย ส่วนใหญ่จะแยกย้ายออกไป ไม่ได้อยู่ในหมู่บ้าน ผู้ที่มีญาติ พี่น้องแต่งงานกับคนไทยจำนวน 19 ครอบครัว เมื่อถามเรื่องความเห็น เกี่ยวกับการที่เขามีญาติแต่งงานกับคนไทย เขามีความรู้สึกอย่างไร ชาวกะเหรี่ยงตอบว่า เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร ไม่มีความแตกต่าง จะแต่งงานกับคนไทย หรือ กะเหรี่ยงก็เหมือนกัน และมีบางคนบอกว่า ตีใจที่จะมีญาติเป็นคนไทย เท่าที่ได้ถาม ไม่มีผู้ใดตอบว่า เสียใจ หรือมีความโกรธแค้นแต่อย่างใด ที่ชาวกะเหรี่ยงไม่แต่งงานกับพวกตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ถ้าเราจะพิจารณาดังความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาแล้ว เท่าที่สังเกต ภรรยาชาวกะเหรี่ยงจะได้รับการยกย่อง และ ให้เกียรติจากสามีให้เป็นผู้นำของครอบครัว

แต่ในขณะเดียวกัน สิทธิในการลงโทษลูกจะเป็นของสามี ภรรยาเป็นผู้คอยตักเตือน ชี้แนะ ในสิ่งต่าง ๆ สำหรับเรื่องใช้จ่ายเงินในครอบครัว สามีจะให้สิทธิ์แก่ภรรยาในการจ่าย โดยสามีจะเป็นผู้เก็บเงินไว้แต่เขาจะให้ภรรยาเป็นผู้ใช้จ่ายในเรื่องต่าง ๆ สามี ภรรยา ชาวกะเหรี่ยงแทบไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน โดยเฉพาะเรื่องทุบตี ในระหว่างที่ผู้ศึกษาพัก อยู่ในหมู่บ้าน ยังไม่เคยได้ยิน หรือ เห็น ชาวกะเหรี่ยงสามีภรรยา ทะเลาะ หรือทุบตีกัน เลย ส่วนใหญ่ภรรยาจะเชื่อฟังสามี และ ในขณะเดียวกันสามีจะไม่ชมเชยผู้เป็นภรรยา เขา จะอยู่กับด้วยความสงบ มีชีวิตที่เรียบง่าย ใครมีหน้าที่เช่นไรก็ทำไป ผู้หญิงกะเหรี่ยงมัก จะเลือกแต่งงานกับผู้ชายที่มีอายุมากกว่าหลายปีประมาณ 5 - 6 ปีขึ้นไป คู่สามีภรรยาที่ผู้ชาย มีอายุอ่อนกว่าผู้หญิงพบเพียง 2 รายเท่านั้น แม้ว่าบางคนแต่งงานกับ พ่อหม้าย หรือ แม่หม้าย เขาก็จะรักใคร่ลูกเลี้ยงเป็นอย่างดี เท่าที่สังเกต ชาวกะเหรี่ยงไม่รังเกียจผู้ที่มี สภาพการสมรสเป็นหม้าย จะมีลูกมาแล้ว หรือไม่ เป็นปัญหา ที่สำคัญจะต้องเลิกกันเด็ดขาด เขาจึงเกิดการคบชู้ ครอบครัวกะเหรี่ยงเท่าที่สอบถาม และ สังเกต เขาไม่มีสภาพ ภรรยาหลวง ภรรยาน้อย ชาวกะเหรี่ยงไม่นิยมให้เกิดการเลิกร้าง เขาจะพยายามรอม- ซ่อม ไม่ให้มีเรื่องมีราว แต่ถ้าวอยู่ด้วยกันไม่ได้เขาก็จะเลิกกัน ไม่อยู่ร่วมกันอีกต่อไป อาจจะกลับไปอยู่บ้านพ่อแม่ตน ขณะที่ผู้ศึกษาพักอยู่ที่หมู่บ้าน มีอยู่ 2 รายที่กำลังมีเรื่องจะ เลิกกับสามี แต่ไม่มีเรื่องรุนแรง หรือ วิวาท ทุบตีกัน เพียงแต่ทนกันไม่ได้ เขาก็จะเลิกกัน

ความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ บุตร หลาน ตลอดจนเชย และ สะไกในครอบครัวนั้น ทุกคนต่างก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และต่างก็ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนในครอบครัวต่างเคารพยำเกรงผู้ใหญ่ บุตร หลาน เชื่อฟังพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือ ถ้า เขามีลูกเลี้ยง เขาก็รักและเมตตาลูกเลี้ยงของเขาเป็นอย่างดี แม่จะ อบรมสั่งสอนลูก ตักเตือนเมื่อลูกทำผิด พ่อจะเป็นผู้ลงโทษ หรือ ตักเตือนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การไปเที่ยว ถ้าพ่ออนุญาตจริงจะไปได้ เด็ก ๆ จะไม่ฝ่าฝืนในสิ่งที่พ่อ แม่ไม่อนุญาต สะไก และเชยก็อยู่ร่วมกับพ่อ แม่ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างดี

ความสัมพันธ์ระหว่างพี่ ๆ น้อง ๆ ในครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่จะมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน แม้ว่าในสมัยเด็ก เขาจะมีการทะเลาะกัน แกล้งกันบ้าง แต่เขาก็รักกัน แม้จะมีครอบครัวไปแล้ว แต่ถ้ายังอยู่ในหมู่บ้าน เขาก็จะไปมาหาสู่กันเป็นประจำ

การสืบสกุลและการนับญาติ

วัฒนธรรมการสืบสกุลของชาวกะเหรี่ยง เป็นการสืบสายสกุลทางฝ่ายมารดา (matrilineal) นับความเป็นญาติพี่น้องกันทางสายฝ่ายมารดา เมื่อแต่งงานกันผู้ชาย จะต้องมาอยู่บ้านผู้หญิง ถ้าหากสามีไม่เคยถือผีแต่มาแต่งงานกับภรรยาที่ยังถือผี เขาก็ต้องถือผีตามภรรยา ชาวกะเหรี่ยงไม่เคยมีนามสกุลใช้ จนเมื่อ พ.ศ. 2517 ได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพิจารณาลงสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านแก่ชาวเขา ดังนั้น ชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวียจึงได้มีสำมะโนครัวและบัตรประจำตัวประชาชน แต่วาจนถึงปัจจุบันนี้ ผู้ศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงเกือบทั้งหมดยังไม่มีนามสกุลใช้ ทางอำเภอแจ้ห่มมาทางผู้ใหญ่บ้านว่า จะออกมาสำรวจสำมะโนครัว และจัดตั้งนามสกุลให้ในเร็ววันนี้ ถ้าเราต้องการทราบว่า บ้านใดเป็นพี่น้องกัน ก็จะต้องใช้วิธีไล่เลียงกัน ใครแต่งงานกับใคร เป็นญาติทางใดกับใคร เราไม่สามารถดูจากนามสกุลได้

ในเรื่องการนับญาติ ชาวกะเหรี่ยงก็มีการนับญาติเช่นเดียวกับคนไทย เขาจะเรียก ลุง ป้า น้า อา เป็นภาษากะเหรี่ยง เว้นแต่พี่น้องที่รุ่นใกล้กัน เขาก็อาจเรียกชื่อเฉย ๆ ก็ได้ กะเหรี่ยงที่เกริงกะเวียออกเสียงในการเรียกญาติพี่น้องเพี้ยนไปจากชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ภาคเหนือ และบางคำใช้ได้ทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่

ปู่	- พู่	ตา	- พู่
ย่า	- พี่	ยาย	- พี่
พ่อ	- ทา	แม่	- มุ
ลุง(ที่พ่อ)	- หมองใจ	ลุง(ที่แม่)	- หมองใจ
ป้า(ที่พ่อ)	- อะมือกา, กาแปะ	ป้า(ที่แม่)	- อามือกา, กาแปะ
อา(ชาย)	- ม่องบ้อ, ม่องแปะ	น้า(ชาย)	- ม่องบ้อ, ม่องแปะ
อา(หญิง)	- ม่องบ้อม่า, ยาหู้	น้า(หญิง)	- คาปี้, ยาหู้
พี่(ชาย)	- เวียใจ	พี่(หญิง)	- นอมือหน่อ, นอง
น้อง(ชาย)	- หือคว่า	น้อง(หญิง)	- หือมือหน่อ
ทวด(ชาย)	- หู่ทะกู	ทวด(หญิง)	- หู่ทะกู
หลาน(ชาย)	- เมอคว่า	หลาน(หญิง)	- เมอมือหน่อ

และตัวเอง - เซอนอซา

การนับญาติไม่ใช่สิ่งที่จะสังเกตได้ง่ายในสังคมชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวีย เว้นเสียแต่เขาจะเล่า และเล่ากับญาติให้ฟัง แต่อย่างไรก็ตาม ชาวกะเหรี่ยงเขาดิถือว่า ถ้าใครมีเชื้อสายกะเหรี่ยงก็เป็นญาติกันหมด ถือในความเป็นเชื้อชาติเดียวกันนั่นเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างญาติชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ต่างหมู่บ้าน

ความสัมพันธ์และการไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้องของชาวกะเหรี่ยงระหว่างหมู่บ้าน ก็มีเสมอเมื่อเวลาจำเป็น เช่น ญาติพี่น้องป่วยหรือตาย โดยเฉพะงานศพซึ่งชาวกะเหรี่ยงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องไปช่วยเหลือ หรือ ร่วมงานให้ได้ รวมทั้งการไปช่วยงานต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน เป็นต้น หรือ เมื่อมีงานเทศกาล เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านเกริงกะเวียจะขึ้นไปเที่ยวที่หมู่บ้านทิพูเย พักค้างคืนตามบ้านญาติพี่น้องของตน เพราะบางคนยังมีญาติพี่น้องอยู่ที่นั่น การไปมาหาสู่กันระหว่างหมู่บ้านนี้ บางครั้งก็นำให้หนุ่มสาวใคร่รัก และ อาจถึงขั้นแต่งงานกันได้

หมู่บ้านและความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน

สังคมหมู่บ้านถือได้ว่าเป็นสังคมที่ใหญ่ที่สุดของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเป็นจุดรวม และเป็นศูนย์กลางของความสัมพันธ์ของคนในสังคม การดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้าน ได้รับความจัดระเบียบไว้เป็นอย่างดี หมู่บ้านกะเหรี่ยงประกอบด้วย กลุ่มครัวเรือนหลาย ๆ กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในด้านการเป็นญาติพี่น้อง ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์เป็นญาติกันทางสายโลหิต โดยทางการแต่งงาน หรือ โดยการนับถือกันเป็นส่วนตัว เมื่อก่อนนี้ ชาวกะเหรี่ยงอยู่กันไม่ก็ครอบครัว จนเมื่อโรงเรียนมาตั้งขึ้น ก็ได้มีชาวกะเหรี่ยงย้ายจากบ้านทิพูเยมาอยู่ที่หมู่บ้านเพื่อจะให้ลูก หลานได้เข้าโรงเรียน บางคนก็ย้ายมาจากที่อื่นเพราะแต่งงานกับชาวหมู่บ้านเกริงกะเวีย หรือ เมื่อมีความจำเป็นทำให้ต้องย้ายเข้ามา นั่นคือ เมื่อที่ทำกินเดิมถูกน้ำท่วม เพราะใช้เป็นที่อ่างเก็บน้ำ โครงการเขื่อนเขาแหลม มีชาวกะเหรี่ยงย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเพิ่มอีก 1 หลัง พร้อม ๆ กับคนไทยที่พากันย้ายเพราะน้ำท่วมมาอยู่ส่วนกลางของหมู่บ้าน จากสภาพเดิมซึ่งมีแต่ชาวกะเหรี่ยงเพียงไม่กี่ครอบครัว บ้านไม่กี่หลัง จนปัจจุบันนี้ ผู้ใหญ่บ้านบอกว่า มีบ้านราษฎรประมาณ

79 หลังจากเรียน เมื่อเข้ามาอยู่ใหม่เขาจะต้องไปแจ้งกับผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขออนุญาตเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน หรือ บอกกล่าวให้ทราบ เท่าที่สังเกต การสร้างบ้าน หรือ แยกบ้านใหม่แทบไม่มีใครบอก ผู้ใหญ่บ้านมักจะทราบเอง ครอบครัวชาวกะเหรี่ยง ซึ่งเดิมเป็นเจ้าถิ่น และสมาชิกใหม่ ที่เป็นชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน หรือ มีเชื้อ ก็สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ต่างคนต่างอยู่ในสังคมของคน แต่เมื่อมีการร่วมมือกันทำอะไร เขาก็ช่วยกันทำเป็นอย่างดี

ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน

โดยทั่วไปแล้ว คนในหมู่บ้านจะมีความสัมพันธ์กันอย่างปกติ ในฐานะที่เป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน หรือ เป็นเพื่อนกัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างวงศ์ญาติค่อนข้างแน่นแฟ้นพอสมควร มีการแบ่งปันสิ่งของ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เรื่องการเกษตร การสร้างบ้าน การช่วยเหลือในงานพิธีต่าง ๆ เมื่อญาติพี่น้องมาช่วยทำงานก็มีการเลี้ยงอาหาร แบ่งปันสิ่งของให้เป็นสิริมงคล และ ไปช่วยเมื่อบ้านเขามีงานต่าง ๆ เป็นการตอบแทน นอกจากชาวกะเหรี่ยงจะมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว ความขัดแย้งต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นกะเหรี่ยงกับกะเหรี่ยง หรือ กะเหรี่ยงกับไทย ก็มีอยู่น้อยมาก สังเกตว่า ในเวลาปกติกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะต่างคนต่างอยู่ที่บ้าน และ ทำงานของตนไป เช่น ผู้หญิงจะตำข้าวในตอนกลางวัน เป็นต้น ส่วนผู้ชายกะเหรี่ยง ถ้าไม่นอนพักผ่อนในบ้าน ก็อาจจะมีการไปมาหาสู่เพื่อนบ้านบ้าง สิ่งที่พบในหมู่บ้าน คือ วัยรุ่นกะเหรี่ยงชอบเต้นรำ หรือ รำวง เมื่อเวลามีรำวงในหมู่บ้านเขาจะเต้นกันอย่างสนุกสนาน ไม่จำเป็นจะต้องมีวงดนตรี เพียงมีกลองและมีคนร้อง เขาก็จะออกไปเต้นกันอยู่กลางวง และ ไม่ว่าจะมีการงานพิธี หรือ งานรื่นเริง ยังไม่เคยปรากฏว่า ชาวกะเหรี่ยงมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับใคร ไม่ว่าจะเป็นกะเหรี่ยงด้วยกัน หรือ กับคนไทย

ผู้ศึกษา ถามชาวกะเหรี่ยงในเรื่อง การคบหาสมาคมกับคนในหมู่บ้านว่า เขาคบหาสมาคมกับใครบ้าง หมายถึง การที่เขามีการวิสาสะเมื่อพบหน้ากัน และ มีการสนทนากันบ้าง ได้รับคำตอบว่า ชาวกะเหรี่ยงจะคบหาสมาคมกับคนอื่น ๆ ที่มีเชื้อชาวกะเหรี่ยง ร้อยละ 54.29 และ ผู้ที่คบกับคนกะเหรี่ยงด้วยกัน ร้อยละ 45.71 ผู้ศึกษาได้ถามอีกว่า การคบเพื่อนผู้นั้น เขามีเพื่อนเป็นคนกะเหรี่ยง หรือ คนไทย ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 45.71

ตอบว่า มีเพื่อนเป็นชาวกะเหรี่ยงเท่านั้น ร้อยละ 48.58 มีเพื่อนเป็นคนกะเหรี่ยง และคนไทยเท่า ๆ กัน และ ร้อยละ 5.71 ตอบว่า มีแค่เพื่อนคนไทย ส่วนเพื่อนที่จะให้ความช่วยเหลือ หักพ้ออาศัยกันได้ เป็นเพื่อนสนิทกัน ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 63.15 ตอบว่า เป็นชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน ร้อยละ 26.32 ตอบว่า เป็นคนกะเหรี่ยงและ คนไทยจำนวนเท่า ๆ กัน และ ชาวกะเหรี่ยงที่มีเพื่อนสนิทเป็นคนไทย มีร้อยละ 10.53 สำหรับผู้มีเพื่อนเป็นคนไทยเพราะเขาเกิด และ เติบโตในหมู่คนไทย บางก็มีพ่อหรือแม่เป็นคนไทย

แม้ว่า ชาวกะเหรี่ยงจะตั้งรกรากเป็น และตั้งรกรากกันบ้าง แต่เขาจะตั้งกันอยู่ในบ้าน หรือ อาจไปตั้งที่บ้านญาติ บ้านเพื่อน เขาจะตั้งกันเจียบ ๆ ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ถ้าจะมีการตั้งที่ร้านผู้ใหญ่บ้าน เขาก็มีไต่ทักกันบ่อย นอกจากกรณีพิเศษ เช่น เมื่อมีการเลี้ยงสังสรรค์กัน เป็นต้น และ แม้ว่าจะมีผู้ตั้งชาวกะเหรี่ยงหลาย ๆ คนตั้งรกรากได้ แต่ผู้ศึกษา ยังไม่เคยเห็นผู้ตั้งตั้งวงตั้งกับพวกผู้ชาย

อย่างไรก็ตาม การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มาก จะไม่มีการขัดแย้งกันเลยนั้นก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แม้ว่าจะตั้งคนชาวกะเหรี่ยงจะเป็นสังคมที่สมาชิกมีความสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความขัดแย้งก็มีเกิดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว แต่ไม่ใช่เรื่องขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความแตกแยกหรือความไม่สงบสุขของสังคม เป็นต้นว่า ความขัดแย้งในเรื่องแนวความคิด ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านเกริงกะเวีย การทำงานที่ไม่มีการผ่อนปรน อะลุ่มอะล่วยกันในบางเรื่อง ระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้าน ซึ่งบางครั้งก็สร้างความไม่พอใจแก่คนทั้งสองฝ่าย แต่เขาก็จะยุติเรื่องไว้ มิได้ถือว่าจะต้องเป็นข้อพิพาทที่ใหญ่โต เขาจะต่างอยู่กันไปและพยายามมิให้เกิดมีเรื่องขัดแย้งกันอีก

ลักษณะทางสังคมและสถานภาพของบุคคลในสังคมชาวกะเหรี่ยง

เนื่องจากในสังคมกะเหรี่ยง ทุกครอบครัวมีอาชีพหลักที่เหมือนกัน คือ ทำไร่-ข้าว โดยมีได้มีอาชีพอื่นใดที่จะทำให้เกิดความแตกต่างทางสังคม แม้ว่าจะมีบางบ้านที่มีตำแหน่ง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ฯลฯ แต่เขาก็มิได้มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากชาวบ้านอื่น ๆ เว้นแต่ผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีฐานะดีกว่าลูกบ้านโดยทั่วไป เขา

ก็จะได้รับการยกย่องในตำแหน่ง หรือ แพทย์ตำบลก็จะได้รับความเลื่อมใส แม้จะมีกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการปกครองหมู่บ้าน และ กลุ่มบุคคลที่มีอาวุโสจะได้รับการยกย่องจากสังคม แต่ครอบครัวของบุคคลเหล่านี้ ก็มิได้รับการยกย่องให้มีความแตกต่างไปจากครอบครัวอื่น ๆ ในสังคมแต่อย่างใด สมาชิกในสังคมกะเหรี่ยงต่างมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และ ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นในสังคม

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงและคนไทยทั่วไป

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย และ คนไทยทั่วไปนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะการซื้อขายสินค้า สมัยก่อนนี้ ชาวกะเหรี่ยงยังมิมีการติดต่อกับคนไทยมากนัก จนเมื่อเริ่มมีถนน ทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ก็มีคนไทยจากอำเภอทองผาภูมิ หรือ จังหวัดกาญจนบุรี เข้ามาติดต่อซื้อสินค้าจากชาวบ้าน เช่น พริก หน่อไม้ เป็นต้น และก็ได้นำรถขายกับข้าว สิ่งของต่าง ๆ แล่นผ่านหมู่บ้าน ไปจนถึงหมู่บ้านจัดสรรจองอ่าว (หมู่บ้านอพยพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต) และ บางครั้งก็ไปจนถึงอำเภอสังขละบุรี เมื่อก่อนนี้ ถ้าชาวกะเหรี่ยงต้องการซื้อ หรือ ขายสินค้า เขาจะเดินจากหมู่บ้านไปอำเภอครูใหญ่โรงเรียนบ้านเกริงกระเวียคนปัจจุบัน ไต่เลาให้ฟังว่า เมื่อถึงคราวปลูกพริกและฝ้าย พวกพ่อค้าจะขึ้นไปตีราคาจนถึงที่ พร้อมกับให้เงินมัดจำไว้ส่วนหนึ่ง เมื่อเก็บแล้วให้นำมาขายให้เขา ชาวกะเหรี่ยงจะนำ พริก หรือ ฝ้ายใส่กระสอบแบกเดินลงมา จากหมู่บ้านมาถึงอำเภอ หรือ ที่คันทอຍก็จะบรรทุกข้างลงมา เมื่อมาถึงมือพ่อค้า เขาก็จะเล่นแง่หาว่าของไม่สวยเหมือนตอนขึ้นไปดู ต้องลดราคา และ กิโลที่ชั่งก็โกง ถ้าไม่ตกลงเขาก็ไม่ซื้อ สำหรับชาวกะเหรี่ยงนั้น เมื่อเขาแบกเดินลงมาเป็นวัน ๆ จะให้เขาแบกกลับอีกก็เสียเวลาเปล่า เขาจึงจำเป็นต้องขายสินค้าให้แก่พ่อค้าพวกนั้น จนแม้ปัจจุบัน ที่มีรถบรรทุกมารับซื้อสินค้าก็ตาม เท่าที่ผู้ศึกษาสังเกต พวกพ่อค้าก็ยังเอาเร็ด เอาเปรี๊ยะชาวบ้านเช่นเค็ม ด้วยการกดราคาสินค้า เช่น ราคาหน่อไม้ปอกเปลือกให้เสร็จ กิโลกรัมละ 1 บาท หรือ 1.50 บาท หรือ กล้วยน้ำว่า ผลอบสวย ได้ราคาหวีละ 1 บาท ซึ่งราคากล้วยน้ำว่าที่ตัวเมืองราคาหวีละไม่ต่ำกว่า 5 บาททั้งผลก็ดิบเล็ก แต่เมื่อเขาหาของ หรือ ตักกล้วยลงมาแล้วเขาก็ต้องขาย และ บางครั้งเขามีความต้องการเงินไปซื้อสิ่งของที่จำเป็น เช่น เกลือ และ กะปิ เป็นต้น หรือ บางครั้งก็คนมาขายพระพุทธรูปหล่อด้วยปูนพลาสเตอร์ จะผ่านพิธี

ปลุกเสกหรือไม่ ก็ไม่ทราบ นำมาให้เขาราคาองคละ 200 กว่าบาท ความจริง พวกพ่อค้าก็มีได้บังคับให้ชาวกะเหรี่ยงซื้อ แต่ที่เขาซื้อเพราะความศรัทธาในศาสนา โลกของชาวกะเหรี่ยงแคบ ไม่กว้างไกลเหมือนโลกของคนไทยทั่วไป เมื่อการติดต่อคมนาคมสะดวก ชาวกะเหรี่ยงจะโคพบเห็นสิ่งต่าง ๆ อีกมาก ตัวอย่าง หรือ รูปแบบต่าง ๆ ที่เขาพบเห็น จะทำให้เขารับสิ่งนั้นเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของเขา นอกจากการซื้อ และ ขายสินค้า ระหว่างชาวกะเหรี่ยงและคนไทยทั่วไป ผู้ศึกษายังไม่เห็นความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจจึงเป็นความสัมพันธ์เดียวที่เชื่อมโยงชาวกะเหรี่ยงกับคนไทยให้มีความสัมพันธ์กัน

การแต่งกาย

ลักษณะเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของชาวเขาเผ่าใด ๆ ก็ถือว่าเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเผ่า เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงชาติพันธุ์ และความแตกต่างอันสำคัญระหว่างเผ่าของตนและบุคคลภายนอก การที่เราจะรู้ได้ว่า บุคคลนี้เป็นชาวเขา หรือ ชนเผ่าใด เราก็จะสามารถรู้ได้จากเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของเขาเป็นอันดับแรก ชาวเขาแต่ละเผ่าต่างก็จะมีแบบของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของเผ่าตนแตกต่างกันออกไป การแต่งกายของชาวเขาแต่ละเผ่า ถือได้ว่าเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมทางการแต่งกาย ซึ่งมีการสืบทอดกันมาเรื่อย ๆ เพื่อเป็นเครื่องหมาย หรือ เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมที่มีในเผ่าตน

ในสมัยก่อน ทั้งผู้หญิงและผู้ชายชาวกะเหรี่ยง ไว้มย่าว โทกห้าทบไปมาบนศีรษะ ผู้หญิงสาว หรือ หญิงพรหมจารี และ เด็กผู้หญิงสวมชุดติดกันทรงกระสอบ ยาวลงไปที่เข่าสีขาว บักลวดลายตอนล่าง หรือ รอบคอด้วยไหมสีแดงหรือชมพูเข้ม หญิงที่มีสามีแล้วสวมเสื้อยาวพอดีเข่า หรือ เนื้อเข่า มีผ้าถุงต่างหากไม่ติดกันอย่างผู้ที่ยังไม่ได้แต่งงาน มีลายเสือ ลายผ้าถุงเป็นเส้นขวางบ้าง ตรงบ้าง สลับกันถี่ยิบ มีสีแดงมากกว่าสีขาว หรือ สีดำสลับขาว ส่วนเครื่องประดับมีสร้อยลูกบิด กำไลข้อมือ ใส่ต่างหูรูปกลมทอยปุย เส้นผ้าข้อมือต่าง ๆ เป็นหู ผู้ชายใส่กางเกงขาวาวแบบจีนสีดำ กับเสื้อยาวแคครึ่งขา การแต่งกาย

แบบนี้ ชาวกะเหรี่ยงจะต้องปั่นฝ้ายทอผ้าเอง ที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย จากที่ได้สอบถาม ชาวกะเหรี่ยงไม่ได้แต่งกายแบบกะเหรี่ยงมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว เขาบอกว่า จำไม่ได้แน่นอน รู้แต่ว่า เลิกมาเป็นสิบปีแล้ว ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเกริงกระเวียคนปัจจุบันบอกว่า ตั้งแต่ย้ายมาอยู่ ก็ไม่เห็นชาวกะเหรี่ยงใส่ชุดกะเหรี่ยง ผู้ศึกษาจึงประมาณเองว่า ไม่น่ากว่า 15 ปีแล้วที่ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวียเลิกแต่งกายแบบเดิมของตน เพราะครูใหญ่ย้ายมาสอนที่นี้ พ.ศ. 2517 เท่าที่ผู้ศึกษาพบในหมู่บ้าน มีเพียง 2 ครอบครัวเท่านั้นที่ยังมีชุดกะเหรี่ยงอยู่ เป็นของลูกสาว ชุดสีชาวยาวทรงกระสอบ ปักชายคิ้วไหมสีแดง หรือ ชมพูบานเย็นแต่ก็เก่าแล้ว

การแต่งกายในปัจจุบัน ผู้หญิงใส่เสื้อผ้าแบบคนไทยทั่วไป และ นุ่งผ้าถุงทั้งเด็กและผู้ใหญ่ นอกจากเด็กสาวรุ่นใหมบางคนอาจจะใส่กางเกงขางในบางวัน ถ้าเป็นผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว จะนุ่งผ้าถุงทุกคน หรือ ที่ค่อนข้างมีอายุอาจจะนุ่งผ้าถุงกระโจมอกอย่างเดียวก็ได้ในบางเวลา ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงเจาะหูทุกคน และจะเจาะหูให้ลูกสาวตั้งแต่ยังเล็ก เวลาไปโรงเรียนจะแยกได้ว่าเป็นเด็กกะเหรี่ยงหรือเด็กไทยตรงตามรูปร่างของตัวเอง ส่วนใหญ่ใส่เป็นต่างหูห้อยที่ทำซื้อได้ทั่วไป ราคาไม่แพง ผู้หญิงกะเหรี่ยงเกือบทุกคนจะไว้ผมยาว แล้วรัดหรือขมวดไว้ที่ท้ายทอย ผมของเขา เท่าที่สังเกต จะดำสนิทและเหยียดตรง ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงรุ่นสาว หรือ ผู้ที่ผ่านโรงเรียนมาแล้วบางคน จะตัดผมสั้น อาจจะมีการตัด การขอยตามกรรมวิธีเสริมสวยทั่วไป รู้จักใส่กางเกง โดยเฉพาะกางเกงยีนส์ และ ใส่รองเท้าผ้าใบเมื่อเขาไปเที่ยว ส่วนผู้ชายกะเหรี่ยงตัดผมสั้น ใส่เสื้อและกางเกงแบบคนไทย ผู้ชายรุ่นหนุ่มส่วนใหญ่ใส่กางเกงยีนส์ และรองเท้าผ้าใบ ชาวกะเหรี่ยงรุ่นใหม่นี้ บางคนไม่เคยเห็นชุดกะเหรี่ยงเลย ถ้าหากเขาไม่เคยขึ้นไปที่บ้านคลิตี้ บ้านแกะ ซึ่งยังมีเด็ก ๆ แต่งชุดกะเหรี่ยงอยู่ เพราะว่า ในสังคมชาวกะเหรี่ยงเกริงกะเวียไม่มีใครแต่งชุดกะเหรี่ยงอีกเลย

ภาษา

สมัยก่อนที่โรงเรียนจะก่อตั้งขึ้นนั้น ชาวกะเหรี่ยงที่เกริงกะเวียพูดภาษาไทยไม่ได้ หรือ ถ้าพูดได้ พอลงเขาใจภาษาไทย ก็มีเพียงไม่กี่คน ปัจจุบัน ในหมู่บ้านมีผู้รู้ภาษาไทยมากขึ้น ผู้ศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 97.14 พูดภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษา

แรก และ ร้อยละ 2.86 พูดภาษาไทยเป็นภาษาแรก จากครอบครัวกะเหรี่ยง 35 ครอบครัว เมื่อถามว่า บิดา มารดาพูดภาษาอะไรกับเขา เมื่อเขาเล็ก ๆ ได้รับความตอบ คือ บิดา มารดาพูดภาษากะเหรี่ยง ร้อยละ 91.43 พูดภาษากะเหรี่ยงปนไทย ร้อยละ 5.71 และ บิดา มารดาพูดภาษาไทยด้วย ร้อยละ 2.86

ตารางที่ 8 ความรู้ในการอ่าน/เขียนภาษากะเหรี่ยงและภาษาไทย

ภาษากะเหรี่ยง	ร้อยละ	ภาษาไทย	ร้อยละ
อ่านออกเขียนได้	14.29	อ่านออกเขียนได้	40.00
อ่านออกแต่เขียนไม่ได้	-	อ่านออกแต่เขียนไม่ได้	17.14
อ่าน/เขียนไม่ได้	85.71	อ่าน/เขียนไม่ได้	42.86
รวม	100.00	รวม	100.00

จากตารางข้างบนนี้จะเห็นว่า ผู้ที่พอจะ อ่าน เขียนภาษากะเหรี่ยงได้นั้นมีจำนวนน้อยกว่าผู้ที่อ่าน เขียน ภาษาไทยได้ ชาวกะเหรี่ยงทุกภาษากะเหรี่ยงมาตั้งแต่เด็กก็จริง แต่ในเรื่องอ่านเขียนนั้น ส่วนใหญ่เขาจะไม่รู้เรื่องเลย ขณะเดียวกัน แม้ว่าเขาจะพูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง แต่ก็มีความสามารถ อ่าน เขียนได้เป็นส่วนใหญ่ อย่างน้อยที่สุด อาจกล่าวได้ว่า เป็นผลสำเร็จของทางราชการที่จะให้ชาวกะเหรี่ยงสามารถรู้และเข้าใจภาษาไทยได้

สำหรับภาษาที่ชาวกะเหรี่ยงใช้สื่อสารนอกบ้านนั้น พบว่า ใช้ภาษากะเหรี่ยง ร้อยละ 42.86 ใช้ภาษาไทย ร้อยละ 14.28 และ ใช้ทั้งสองภาษาเท่า ๆ กันแล้วแต่ว่าจะพบกับกะเหรี่ยง หรือ คนไทย ร้อยละ 42.86

สำหรับภาษาที่ชาวกะเหรี่ยงใช้พูดในครอบครัว คือ พูดกับสามี ภรรยา บุตรหลาน หรือ ญาติพี่น้องต่าง ๆ นั้น ครอบครัวที่พูดแต่เฉพาะภาษากะเหรี่ยง ร้อยละ 77.14

ครอบครัวที่พูดภาษากะเหรี่ยงปนไทย ร้อยละ 14.29 และ ครอบครัวที่พูดภาษาไทย ร้อยละ 8.57 ครอบครัวที่พูดแต่ภาษากะเหรี่ยงนั้น ผู้ศึกษาดามเขาว่า เขามีความรู้สึก เช่นใดถ้าหากบุตรหลาน หรือญาติพี่น้องที่เป็นคนกะเหรี่ยงพูดภาษาไทยกับเขา เกือบทั้งหมด ตอบว่า เฉย ๆ เขาไม่รู้สึกแตกต่าง และไม่จำเป็นที่จะต้องพูดแต่ภาษากะเหรี่ยงกับเขาก็ได้ เพราะอยู่ในประเทศไทย จะพูดไทย หรือ พูดกะเหรี่ยงกับเขา เขาก็ไม่รู้สึกว่าไม่พอใจ หรือ โกรธเคือง แต่การที่เขายังพูดภาษากะเหรี่ยงกันอยู่ เพราะคำศัพท์ภาษาไทยบางคำ ชาวกะเหรี่ยงบางคนยังไม่เข้าใจ เขาพูดภาษากะเหรี่ยงคล่อง และเข้าใจมากกว่า ภาษาไทยเขาก็อธิบายแต่ก็ไม่มากเท่ากับภาษากะเหรี่ยง

จึงอาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้ชาวกะเหรี่ยงจะใช้ภาษากะเหรี่ยงตลอดเวลาและ ใช้มากกว่าภาษาไทย แต่เขาก็ยินดีที่จะใช้ภาษาไทย และต้องการให้ลูกหลานรู้ภาษาไทย จึงส่งเขาโรงเรียนเพราะเขาเห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาไทย ซึ่งจะทำให้ชาวกะเหรี่ยง สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับคนไทยโดยทั่วไปได้อย่างดี และจากการที่เขารู้ภาษาไทย เขาก็สามารถรู้เรื่องราว ความเป็นไปต่าง ๆ ของบ้านเมือง หรือ ฟังรายการวิทยุได้เข้าใจ แม้กระทั่ง ภาพยนตร์ก็สามารถเข้าใจเรื่องราวและสนุกสนานไปด้วย เพราะเขาเข้าใจได้เอง โดยไม่ต้องแปล

ศาสนาและประเพณี

การนับถือศาสนาพุทธ

ชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวียมีทั้งนับถือศาสนาพุทธ และ นับถือผี ส่วนใหญ่ คือ 23 ครอบครัวจาก 35 ครอบครัวเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ ที่บ้านของชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาพุทธ หรือที่เขาเรียกตัวเองว่า ทวกไหวพระ ทุกบ้านจะมีหิ้งเล็ก ๆ สำหรับวางพระบูชา บางบ้านอาจมีแจกัน หรือ แก้วน้ำ เพื่อใส่ดอกไม้บูชาพระด้วย สำหรับครอบครัวที่ค่อนข้างเคร่งศาสนา ทุกวันพระ เขาจะนั่งพร้อมหน้ากัน และสวดมนต์ หลังจากกินอาหารเย็นแล้ว บิคามารดาจะเป็นผู้นำสวดมนต์เป็นภาษากะเหรี่ยง แต่เท่าที่สอบถามมีอยู่ 1 - 2 ครอบครัว ส่วนใหญ่ ชาวกะเหรี่ยงเพียงแต่นำดอกไม้มาบูชาพระ ถ้าเป็นผู้สูงอายุที่สามารถสวดมนต์ภาษากะเหรี่ยงได้ เขาก็จะสวดมนต์บ้างแต่ก็ไม่บ่อยนัก ชาวกะเหรี่ยง

บอกว่า พวกเขานับถือศาสนาพุทธมานานแล้ว บางครอบครัวนับถือมาตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย ชาวกะเหรี่ยง ร้อยละ 86.95 ของผู้นับถือศาสนาพุทธ เลิกนับถือผีเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธ 10 กว่าปีขึ้นไป และ บางครอบครัวนับถือ ศาสนาพุทธ 30 - 40 ปีมาแล้ว

สถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ

ชาวกะเหรี่ยงมีการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา หรือ เทศกาลเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป ในหมู่บ้านเกริงกะเวียไม่มีวัด ถ้าชาวบ้านต้องการทำบุญ ตักบาตร ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเข้าพรรษา หรือ วันพระระหว่างเข้าพรรษา ผู้ใหญ่บ้านจะนิมนต์พระจากสำนักสงฆ์พุทธโฆภาวนา มารับบาตรที่ศาลาเอนกประสงค์ในหมู่บ้าน สำนักสงฆ์นี้เป็นสำนักสาขาจากวัดพุทธโฆภาวนา อ.สามพราน จ.นครปฐม มาตั้งสำนักสงฆ์ที่หน้าตก ใกล้เส้นทางไปบ้านทิฟูเย อยู่ห่างจากตัวหมู่บ้านเกริงกะเวียประมาณ 2 กิโลเมตร พระที่สำนักพุทธโฆมีจำนวนไม่แน่นอน ที่อยู่ประจำมี 2 - 3 รูป และในระหว่างเข้าพรรษา พระ 1 - 2 รูป จะเดินมาบิณฑบาตร จนถึงศาลาเอนกประสงค์ ชาวบ้านจะรอใส่บาตรที่ศาลาก็ได้ ในการมาบิณฑบาตรจะมีลูกศิษย์มาด้วย 1 หรือ 2 คน ชาวบ้านรวมทั้งชาวกะเหรี่ยงไหว้พระ นิมนต์ใส่บาตรวันพระระหว่างเข้าพรรษามากกว่าวันธรรมดา สำหรับวันที่เป็นวันสำคัญ ชาวบ้านมาทำบุญมาก ผู้ใหญ่บ้านจะขับรถไปส่งพระและลูกศิษย์ถึงทางขึ้นสำนัก ซึ่งเป็นทางคดเคี้ยวอ้อมเขาสูงเล็ก ๆ ถ้าหากถึงวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา เป็นต้น จะมีพุทธศาสนิกชนซึ่งบำเพ็ญเพียร ทางวิปัสสนากรรมฐาน จากวัดพุทธโฆภาวนาที่ อ.สามพรานพากันมาทำบุญและนั่งวิปัสสนากันเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านเกริงกะเวียก็จะไปร่วมด้วย บางคนไปทำบุญ บางคนไปเที่ยว ไปดูคนที่มาจากถิ่นอื่น นอกจากสำนักสงฆ์พุทธโฆภาวนาที่หน้าตก ยังมีสำนักสงฆ์ที่หมู่บ้านทิฟูเย ซึ่งเป็นสำนักสงฆ์กะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวียบางครอบครัวขึ้นไปทำบุญเป็นประจำ มีพระสงฆ์อยู่ประจำ 1 รูปและ เณร 2 รูป ถ้วนเป็นชาวกะเหรี่ยง

แม้ว่ามีชาวกะเหรี่ยงบางส่วนยังนับถือผี แต่ชาวกะเหรี่ยงเกือบทั้งหมด ก็ตอบว่า เคยไปวัด แต่การไปวัดก็ขึ้นอยู่กับความสะดวก และโอกาสอำนวย บางคนไปสำนักสงฆ์ทิฟูเย แห่งเดียว บางคนเคยไปแค่สำนักสงฆ์พุทธโฆภาวนา และ ร้อยละ 57.14 คอบว่า

ไปทั้งสองแห่งไม่จำกัด ความเห็นของชาวกะเหรี่ยงที่ว่าสำนักสงฆ์หุ่เย กับ สำนักสงฆ์พุทธโธแตกต่างกัน มีจำนวนร้อยละ 42.86 โดยให้เหตุผลว่า พิธีกรรมและภาษาต่างกัน เขาไปสำนักสงฆ์หุ่เยแล้ว เขาเข้าใจมากกว่า

การไปวัด หรือ สำนักสงฆ์ของกะเหรี่ยงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับภาระกิจต่าง ๆ ถ้าหากเขาว่างเขาก็ไปบ่อย ส่วนใหญ่จะประมาณ 2 - 3 เดือนต่อครั้ง หรือ นานกว่านี้เล็กน้อย ในกรณีนี้ไม่ได้รวม การไปทำบุญที่ศาลาเอนกประสงค์วันเข้าพรรษา การทำบุญบวชที่ สุด คือ ทุกวันพระ โอกาสที่ไปวัด หรือ สำนักสงฆ์นั้นเนื่องในเทศกาลต่าง ๆ ไปเที่ยวเล่น แต่ที่มากที่สุด คือ ชาวกะเหรี่ยงไปทำบุญในวันพระ เขาจะนำอาหาร นำเงินไปถวายพระ

จากการสอบถาม หัวหน้าครอบครัวที่เป็นชาย 20 คน เคยบวชแล้ว 8 คน เป็นพระภิกษุ 7 คน เป็นเณร 1 คน พวกที่เคยบวชนี้ บางคนบวชที่อำเภอทองผาภูมิ จัดโดยหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 เมื่อปี พ.ศ. 2519 บางคนบวชเองเพราะพ่อ แม่ให้บวช และบางคนก็ไปบวชที่วัดกะเหรี่ยงที่อำเภอสังขละบุรี ผู้ศึกษา ได้ถามชาวกะเหรี่ยงว่า ต้องการให้ลูกหลานบวชพระหรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่า อยากจะให้ลูก หลานบวช และ ไม่จำเป็นจะต้องบวชที่วัดกะเหรี่ยง เพราะลูกหลานเขา รู้ และ เข้าใจภาษาไทยได้ดี จะบวชที่ใดก็เหมือนกัน อีกประการคือ วัดกะเหรี่ยงมีน้อย ถ้าจะบวชก็ต้องไปที่อำเภอสังขละบุรี เพราะวัดที่นั่นมีโบสถ์สวย ดังนั้น เขาคิดว่าถ้า ลูก หลานจะบวช ก็ควรบวชที่วัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จะสะดวกกว่า

การนับถือผี (animism)

ก่อนที่ชาวกะเหรี่ยงจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธ ชาวกะเหรี่ยงเคยนับถือผีมาก่อน เขามีความเชื่อในวิญญาณและสิ่งศักดิ์ สรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติจะมีวิญญาณสิ่ง สัตถ์อยู่ ปรากฏการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำของวิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกเหนือธรรมชาติทั้งสิ้น เขาเรียกรวม ๆ กันว่า ผี ชาวกะเหรี่ยงนับถือผีทั่ว ๆ ไป เช่น ผีเรือน ซึ่งก็คือผีหรือเจ้าประจำบ้านเรือน คือ เมื่อบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ถึงแก่กรรมไปแล้ว ดวงวิญญาณคงเวียนว่ายไปมา ภายในบ้านเรือนและหมู่บ้านด้วยความหวังใจ และ

จะคอยปกป้องรักษา บุตร หลาน หลาน ผู้สืบตระกูลของตน ชาวกะเหรี่ยงที่นับถือผีเชื่อกัน การเจ็บไข้หรือภัยพิบัติต่าง ๆ นั้น เกิดจากกระทำของผี จึงมีการประกอบพิธีกรรมบูชา และขอขมาลาโทษ การเลี้ยงผีนั้น เมื่อสมัยก่อนจะเลี้ยงผีกันทุกปี ประมาณเดือน เมษายน แต่ปัจจุบันนี้ เท่าที่สอบถาม ไม่มีบ้านใดเลี้ยงผีทุกปี แต่ประมาณ 2 - 3 ปีต่อ ครั้ง ส่วนใหญ่ จะเลี้ยงผีก็ต่อเมื่อมีเรื่องเดือดร้อนเกิดขึ้นในครอบครัว หรือกับสมาชิกคนใด คนหนึ่งบ่อย ๆ ครั้ง หรือ มีการเจ็บป่วยไม่ทราบสาเหตุ รักษาไม่หาย ถ้าครอบครัวมีความ สงบสุข เขาก็จะยังไม่เลี้ยงผี เพราะการเลี้ยงผีเป็นเรื่องใหญ่พอสมควร ในจำนวน 35 ครอบครัว ผู้ศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 34.29 ยังนับถือผี หมายความว่า ยังมี การเลี้ยงผีอยู่ เพราะเขาเชื่อว่า ถ้าไม่เลี้ยงผี จะทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ลูกหลานไม่ สบาย และ สำหรับผู้ที่เลิกนับถือผี เปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธ ก็ให้ความเห็นว่า ที่เลิกนับถือ ผีเพราะไม่เชื่อว่า ผีจะทำให้เดือดร้อนจริง การเลี้ยงผียุ่งยากวุ่นวาย พิธีกรรมมาก และ บางคนบอกว่า การนับถือผีเป็นเรื่องล้าสมัย โบราณ ส่วนใหญ่จะเลิกเลี้ยงผีมาตั้งแต่สมัย พ่อแม่ ซึ่งเขาเกิดมาก็ไม่เคยเลี้ยงผี ไม่รู้ว่าเรื่องเดือดร้อนจะเป็นจริงเพียงใด

การเลี้ยงผี

กะเหรี่ยงเกริงกะเวียเรียกพิธีเลี้ยงผีว่า "พิธีกินผี" พิธีกินผีนี้ขึ้นอยู่กับ หัวหน้าครอบครัวกำหนดว่า ตกลงเลือกกินผีวันใด แล้วจึงบอกลูก หลาน ให้มาที่บ้านพ่อแม่ ทุกคน เมื่อมาครบแล้ว คอนเข้าพ่อ แม่จะไปหาปลา ส่วนใหญ่จะเป็นปลาตัวเล็ก ๆ ต้อง หาปลาให้ได้ 14 ตัว นำมาล้างให้สุก แล้วกินตามอาวุโส คนละ 3 คำ กลางคืนระหว่างพิธี กินผีนี้ จะนอนบ้านอื่นไม่ได้ ต้องนอนรวมกันหมด และ ถ้าหากระหว่างพิธีกินผีมีคนแปลกหน้า ขึ้นบ้าน เขาจะต้องทำพิธีกินผีใหม่หมด และ คนที่ขึ้นบ้านก็จะต้องเสียเงินค่าปรับแล้วแต่เจ้า ของบ้านจะปรับเป็นเงินเท่าใด เมื่อกินปลาเสร็จ วันรุ่งขึ้น พ่อแม่ต้องไปหาตัวอื่นอีก 1 ตัว จะใช้เวลาที่วันก็ตาม ลูกหลานจะต้องอยู่รวมกันก่อน ส่วนใหญ่จะใช้เวลาหาตัวอื่นอย่างมาก 2 วัน เพราะเขามีความขำนาญ เขาจะทราบว่า ที่ใดควรมีตัวอื่น เมื่อได้ตัวอื่น ก็นำมา ต้มเปื่อย รสจืด ๆ แล้วนำไปเลี้ยงผีป่าที่ต้นไม้ พร้อมข้าวสวย ดอกไม้ ธูปและเทียน 3 เล่ม แล้วเชิญผีกินสิ่งทีนำมาเช่นไหว้ ทิ้งไว้ประมาณ 1 ชั่วโมง และ มีคนเฝ้าอยู่ด้วย แล้วจึงนำ มากินตามลำดับอาวุโส คนละ 3 คำ เมื่อกินเสร็จก็ถือว่าเสร็จพิธี แยกย้ายกันกลับบ้านได้

คนไม่หันอันไปวางนั้น จะเป็นที่ใดก็ได้ แต่ต้องเป็นคนไม่ใหญ่พอควรและเป็นคนไม่ประจำ ของแต่ละครอบครัวที่เลี้ยงผี เขาจะไม่ไปวางซ้ำกัน ครอบครัวใดที่บ้านเป็นไม้จริงจะไม่เลี้ยงผีที่บ้านเพราะสถานที่ไม่เหมาะสม ถ้าหากจะเลี้ยงผีเขาจะสร้างบ้านไม้ไผ่ไว้อีก หลังหนึ่งสำหรับทำพิธีเลี้ยงผีโดยเฉพาะ

ผู้อาวุโสชาวกะเหรี่ยงคนหนึ่ง เล่าให้ผู้ที่ศึกษาฟังว่า ชาวกะเหรี่ยงนับถือผีหลายชนิด และจะทำอะไร เขาก็กลัวว่าจะผิดผี จึงไม่ค่อยมีใครกล้าทำอะไรที่ออกนอกกฎ นอกทางที่เคยประเพณี ปฏิบัติกันมา แม้กระทั่งการเลี้ยงสัตว์ ชาวกะเหรี่ยงนับถือผีมักจะไม่ค่อยเลี้ยงสัตว์ เวลาทำพิธีกินผีจะมีไก่เดินผ่านไถถนนบ้านก็ได้ ต้องเริ่มพิธีใหม่ เวลาจะเลี้ยงผี หรือกินผีมีข้อห้ามมาก พิธีมาก ผู้อาวุโสเล่าว่า สมัยก่อน ที่เกริงกะเวียยังมีคนอยู่น้อย ป่ายังรกทึบมีสัตว์ป่ามากมาย ผีป่าสมัยก่อนคุมมาก เวลาไปป่า ก่อนจะกินข้าว ต้องตักข้าว และกับข้าวอย่างละเล็กน้อย วางบนใบไม้ แล้วจึงนำไปวางในที่เห็นสมควร เป็นการเซ่นไหว้ผีป่า เพื่อขอให้ช่วยคุ้มครอง ดูแลอย่าให้มีอันตรายเกิดขึ้น ไม่เช่นนั้นอาจเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นก็ได้

เท่าที่สอบถาม การนับถือผี หรือ เลิกนับถือผีของชาวกะเหรี่ยงนั้น ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับฝ่ายหญิงเป็นสำคัญ เช่น ถ้าแม่เลิกนับถือผี คนในครอบครัวก็เลิกด้วย ถ้าแม่ยังนับถือผีอยู่ ลูก ๆ ต้องนับถือด้วย .มีอยู่ครอบครัวหนึ่ง ลูกชายเป็นกะเหรี่ยงแต่ไม่ได้นับถือผี แต่งงานกับลูกสาวบ้านที่ยังถือผี เขาก็ต้องถือผีด้วย แม่จะได้รับการบอกเล่าว่าเขานับถือผี แต่เท่าที่สังเกต การนับถือผีของเขานั้นน่าจะเป็นแบบกึ่งผี - กึ่งพุทธเสียมากกว่า คือ เขากินผี แต่เขาก็รู้จักพระสงฆ์ รู้จักทำบุญวันพระ หรือ หุตงานไร่วันพระ 15 คำ เว้นเสียในระหว่างที่มีพิธีกินผี เขาจะไม่ทำบุญ ไม่ไปวัด ไม่ไหว้พระ และ จะไม่มีหิ้งบูชาพระที่บ้าน

ความเชื่อเรื่องขวัญ

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องขวัญของชาวกะเหรี่ยงนั้น เขาเชื่อกันว่า คนเรามีขวัญประจำตัวทุกคน ซึ่งทั้งหมดมี 33 ขวัญ แต่ขวัญที่สำคัญที่สุดมีอยู่ 6 ขวัญ คือ ที่ศีรษะ หู คอ และ ข้อมือ ขวัญ ๆ ต่าง ๆ ดังกล่าวจะสามารถออกจากร่างกายของคนเราได้หากความตายเกิดกับบุคคลนั้น สำหรับเด็กที่เพิ่งคลอดมาได้ เขาเชื่อกันว่าขวัญของร่างกายยังมิได้เข้ามาอยู่ในร่างกายของเด็ก บิดาจึงต้องทำพิธีเรียกขวัญ หรือ เชื้อเชิญขวัญของเด็ก

ให้เข้ามาอยู่ในร่างของเด็ก และเขาเชื่อกันว่า ช่วญมักจะชอบออกจากร่างของคน แล้วจะท่องเหี่ยวไปเรื่อย ๆ อยู่เสมอ พวกเขาเชื่อว่า สาเหตุที่ทำให้คนเราเจ็บป่วยก็เนื่องมาจากช่วญของคนเมื่อออกจากร่างไปแล้วไม่กลับมา หรืออาจกลับมาไม่ได้เพราะหลงทาง หรือถูกผีต่าง ๆ ทำร้าย หรือ กักตัวไว้ การล่อและเรียกช่วญทำพร้อมทั้งพิธีผูกมือรับช่วญ

การเรียกช่วญเด็กเพิ่งคลอด

กะเหรี่ยงเชื่อกันว่า ช่วญของเด็กยังไม่เข้ามาอยู่ในร่างของเด็ก บิดาจะรีบทำช่วญ หลังจากเด็กคลอดได้ 3 วันสะดือของเด็กจะแห้งและหลุดออกไป เขาจะให้หมอต่าแยตั้งชื่อ บิดา มารดาของเด็กจะผูกมือเรียกช่วญของเด็กให้เข้ามาอยู่ในตัว

การเรียกช่วญเมื่อเกิดเจ็บป่วย

เมื่อคนในบ้าน ลูก หลาน เกิดเจ็บป่วย กินยาแล้วยังไม่หาย หรือ ไม่ทุเลา เขาเชื่อกันว่าเพราะช่วญไม่อยู่จึงต้องเรียกช่วญมา บิดา มารดาของผู้ป่วยจะเป็นผู้ผูกมือเรียกช่วญให้

วิธีเรียกช่วญ ส่วนใหญ่บิดาจะเป็นผู้เรียกช่วญให้ลูก คนในบ้านจะมานั่งพร้อมหน้ากัน เขาจะใช้ไม้ตามมาเคาะหัวบันไดบ้าน ขวาแล้วซ้าย แล้วเคาะบนหิ้งเหนือเตาเลี้ยงผี เมื่อเคาะแล้วถามว่า มาครบทุกคนแล้วใช่ไหม ให้คนในบ้านตอบว่า มาครบแล้ว บิดาก็พูดอีกว่า เรียกช่วญมานะ การเคาะนี้ หัวค้ำเคาะครึ่งหนึ่ง เข้าเคาะครึ่งหนึ่งแล้วบิดา มารดาผูกมือด้วยค้ายาวทั้ง 2 ข้าง การเลี้ยงช่วญแบบนี้ใช้สำหรับบ้านที่มีเตาเลี้ยงผี ในกรณีที่ไม่มีเตาเลี้ยงผี ที่บ้านนั้นเปลี่ยนมาใช้เตาถ่านธรรมดา ก็ให้นำข้าวสวยมาปั้น 3 ก้อนใส่จาน น้ำ 1 ชัน ใช้ไม้ตามเคาะที่ชอบจวน และ ที่ชันน้ำ เรียกช่วญให้มาอยู่ร่างกายผู้ป่วย แล้วบิดา มารดาผูกมือด้วยค้ายาว

ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ

ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ปฏิบัติมาตั้งแต่สมัย

ก่อน หลาย ๆ ครอบครัวยังเชื่อและปฏิบัติอยู่ ในขณะที่หลาย ๆ ครอบครัวไม่ประพฤติปฏิบัติแล้ว

การปลูกข้าว 9 กอ

ชาวกะเหรี่ยงจะเลือกข้าวพันธุ์ที่เก็บไว้มานปลูกก่อนเป็นจำนวน 9 กอ โดยเลือกวัน และ เวลาปลูก เมื่อสุกแล้วเก็บเมล็ดข้าวไว้ และเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวในไร่เสร็จ ในการฟาดข้าว เขาจะนำลำไผ่มาผูกปลายค้ำยคอกไม้ เช่น คอกบานไม่รู้โรย คอกคาวเรือง เป็นต้น คือตามแต่จะมีคอกไม้อะไร นำมาร้อยเป็นพวงมาลัย ลำไผ่ผูกไว้กับต้นไม้เล็ก หรือ ต้นกล้วยที่อยู่ในไร่ใกล้ ๆ กับบริเวณที่ฟาดข้าว ส่วนกลางลำไผ่ นี้ เขาจะผูกกระบุงเล็ก ๆ ติดไว้ค้ำย ในกระบุงเขาจะใส่ข้าว 9 กอที่เก็บเกี่ยวก่อนเอาไว้ การปลูกข้าว 9 กอและที่มีการตกแต่งค้ำยคอกไม้ นี้ เขาถือว่าเป็นการรับขวัญข้าว การปลูกข้าว 9 กอ เขาเชื่อกันว่า จะทำให้ได้ผลผลิตมาก และ เป็นสิริมงคลแก่ข้าวในไร่เขาค้ำย ในปัจจุบัน กะเหรี่ยงที่ปลูกข้าว 9 กอ มีอยู่ 1 - 2 ครอบครัวเท่านั้น

การนำข้าวใส่ยุ้ง

ก่อนจะเก็บข้าวเข้ายุ้งนั้น ชาวกะเหรี่ยงจะนำเมล็ดข้าวพันธุ์ ๆ มาปลูกที่พื้นไร่ก่อน นำดอกไม้ไปแขวนไว้ที่หน้ายุ้ง แล้วจึงขนข้าวมาใส่ยุ้ง เขาเชื่อว่า ถ้าเขาทำเช่นนี้ทุกปีเขาจะไม่อดข้าว มีข้าวกินตลอดปี ส่วนการตวงข้าว เขาจะเลือกวันดี ตวงข้าวไปตำ และ จะทำเช่นนี้จนครบ 3 ครั้ง ต่อจากนั้นจะตวงไปตำอีกเมื่อใดก็ได้

การเสี่ยงทายด้วยข้าวปั้น

กะเหรี่ยงที่เกริงกะเวียบางครอบครัว ยังมีการเสี่ยงทายให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บด้วยการปั้นข้าวสุกเป็นก้อนกลม ขนาดพอประมาณ หุ้มติดกับค้ำย เขาจะถือปลายค้ำยไว้ อธิษฐานถามถึงโรคภัยไข้เจ็บของคนในบ้านที่กำลังเป็นอยู่ จะหายหรือไม่ ขอให้ข้าวที่ติดปลายเส้นค้ำยนั้นหมุนหรือสั้น จะหมุนตามเข็มนาฬิกาแล้วแต่

ผู้อธิษฐานต้องการจะให้เป็นเช่นใด และผู้ศึกษาดามชาวกะเหรี่ยงเรื่องการเสี่ยงทายด้วยกระดูกไก่เช่นชาวกะเหรี่ยงภาคเหนือกระทำ ชาวกะเหรี่ยงที่นี้บอกว่า ไม่เคยทราบและพวกเขาไม่เคยมีการเสี่ยงทายด้วยกระดูกไก่เลย

การปลูกบ้าน

ชาวกะเหรี่ยงจะปลูกบ้านในเดือนคู่เท่านั้น และโดยเฉพาะในเดือน 5 ซึ่งเป็นเดือนต้องห้ามของเขา ไม่ว่าบ้านจะเป็นเช่นใดเขาก็จะไม่ซ่อมแซมบ้าน เพราะชาวกะเหรี่ยงถือกันว่าเดือน 5 เขาจะไม่ทำการทำงานอันใด เขาบอกว่า เดือน 5 เป็นเดือนร้อน ทำสิ่งใดก็จะไม่ดี ไม่ควรทำ เมื่อเขาเลือกที่ดินที่จะปลูกบ้านได้แล้ว เขาจะนำข้าวสาร 7 เมล็ดวางไว้ที่จุดนั้น นำกะลามาคกรอบไว้ อธิษฐานเพื่อถามเจ้าที่เจ้าทางว่าควรปลูก หรือ ไม่ปลูกบ้านในที่แห่งนี้ การวางข้าวสารอธิษฐาน เขาจะวางทิ้งไว้ทั้งคืน เช้าวันรุ่งขึ้น เขาก็จะมาดูว่าข้าวสารเป็นเช่นใด ขณะที่ผู้ศึกษาอยู่เกริงกะเวีย มีชาวกะเหรี่ยงจะปลูกบ้านใหม่ เขานำข้าวสารมาวางและนำกะลามาคกรอบ อธิษฐานว่า ถ้าที่แห่งนี้ดี เขาอยู่แล้วมีความสุข ขอให้ข้าวสารอย่าแยกเมล็ดห่างกัน เมื่อเขามาดูในตอนเช้า ข้าวสารไม่แยกเมล็ดห่างจากกัน เขาจึงปลูกบ้าน และ การปลูกบ้านก็มีข้อห้ามอีก ไม่ปลูกบ้านระหว่างจอมปลวก หรือ คร่อมจอมปลวก ต้องปลูกห่างออกมา ไม่เช่นนั้นจะมีความเดือดร้อน มีอยู่หลังหนึ่งจอมปลวกกำลังก่อตัวที่โคนเสา เขาบอกว่า ดี และจะโชคดี มีลาภเพราะมีจอมปลวกมาขออาศัยอยู่ด้วย อีกประการคือ เขาจะไม่ปลูกบ้านเหนือบ้านแม่ คงเป็นเพราะเกรงว่าจะเป็นการลบหลู่

ประเพณี

ประเพณีที่มีอยู่ในสังคมชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธและเป็นประเพณีไทยทั่ว ๆ ไป ถ้าเป็นพิธีที่ทำร่วมกันทั้งหมู่บ้าน แม้จะเป็นประเพณีไทย ชาวกะเหรี่ยงก็จะไปร่วมด้วย โดยเฉพาะการทำบุญในวันสำคัญ หรือ เทศกาลต่าง ๆ ประเพณีที่มักจะทำกันเป็นประจำทุกปี เช่น ประเพณีสงกรานต์ การทำบุญวันเข้าพรรษา หรือ วันออกพรรษา เป็นต้น

สำหรับประเพณีที่ผู้ศึกษาได้เห็นระหว่างอยู่ที่เกริงกะเวีย ได้แก่ การทำบุญใน เทศกาลออกพรรษา ตอนกลางคืนก่อนวันทำบุญออกพรรษา มีรำวงที่บ้านผู้ใหญ่ถือเป็นการฉลองห้าป่าควย ใช้ลานหน้าบ้านผู้ใหญ่เป็นสถานที่รำวง ตั้งเสาเล็ก ๆ ผูกน๊อนพันควย กระดาษสีติดไว้ที่เสา 2 หลอด ไฟปั่นจากบ้านผู้ใหญ่ ห้าป่าตั้งที่โต๊ะหน้าบ้าน มีคนตีกลอง โทน 1 คน นักร้อง 1 คน ลูกคู่ 2 คน และไมโครโฟน 1 ตัว นางรำประมาณ 5 - 6 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กสาวกะเหรี่ยง แต่งหน้า ทาปากสวยงาม บางคนใส่กระโปรง บางคนใส่กางเกง หรือ ผาตุง ตามแต่จะมี นักร้องจะร้องเพลงเร็ว ๆ เพื่อจะได้รำวงสนุก ทั้งเต้น ทั้งรำ เด็กหนุ่ม ๆ ในหมู่บ้านจะมาโค้งนางรำออกไปกลางวง หรือ ถ้าไม่มีคูจะรำวงกันเองก็ได้ เป็นงานรื่นเริง ไม่เก็บเงินค่ารอบ ชาวบ้านจะพาลูก หลานมาร่วมสนุก มาดูรำวง บางคนก็นำของมาขายด้วย เช่น ถั่วต้ม กลวยแขกทอด รวมทั้งบ้านผู้ใหญ่ซึ่งชายของต่าง ๆ อยู่แล้วก็ขายกล้วยเคี้ยวด้วย คนที่มาเกือบทั้งหมดเป็นชาวบ้านเกริงกะเวีย ตลอดจนมี อาสาสมัครป้องกันหมู่บ้าน (อ.ส.) และ ตำรวจจากจุดตรวจชะแล คูแลด้านความสงบเรียบร้อย งานเล็ก ๆ 2 ส่วนห้าป่า แบ่งเป็น 2 กอง กองใส่เงิน 1 กอง ตกแต่งอย่างสวยงามด้วยกระดาษสี โดยพับแล้วตัดเป็นลายฉลุ แล ตีฉนวนบัตรตามกิ่งไม้แห้ง หรือ มุมรุ่ม และกองของแห้ง 1 กอง เป็นพืชผักที่เก็บไว้ได้ เช่น พักทอง ข้าว หัวหอม เป็นต้น ทั้ง 2 กองจะวางไว้บนเสลี่ยงซึ่งเตรียมไว้สำหรับแพกเวลาเดินขึ้นเขาไปสำนักสงฆ์ เข้าวันรุ่งขึ้น คักบาตรเทโวที่ศาลาเอนกประสงค์ นิมนต์พระ 2 รูป และเเปร 1 รูป ก่อน คักบาตรชาวบ้านร่วมกันถวายอาหารเช้า พระจะเดินรับบาตรตามแถวที่จัดไว้เป็น 2 แถว เพื่อให้ชาวบ้านซึ่งมีสาวกะเหรี่ยงควยได้ใส่บาตรอย่างทั่วถึง เสร็จแล้วสวดมนต์ให้ศีล ให้พร ผู้ใหญ่บ้านขับรถไปส่งพระที่ทางขึ้นสำนักสงฆ์พร้อมด้วยลูกบ้านชายที่ไปช่วยขนของ และเมื่อถึงเวลาบ่ายโมงตรงชาวบ้านก็แห่ห้าป่าไปทอดที่สำนักสงฆ์พุทธโธ

สาวกะเหรี่ยงบางครอบครัว หรือ บางคนอาจจะไปทำบุญร่วมกับสาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านทิพุเขอีกควย เช่น วันปีใหม่กะเหรี่ยงซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 5 เขาจะนำอาหารไปถวายพระที่สำนักสงฆ์ทิพุเข สวดมนต์ร่วมกัน และเมื่อกลับมาบ้าน ผู้อาวุโสจะผูกมือลูก หลานในบ้านควยค้ำขา ประเพณีของสาวกะเหรี่ยงที่เกริงกะเวีย บางอย่างก็เลิกไปโดยสิ้นเชิง และบางอย่างก็กำลังจะเลิก เพราะไม่มีคนสืบต่อ ประเพณีสาวกะเหรี่ยงที่ผู้ศึกษาพอจะสอบถามมาได้บ้าง คือ

ประเพณีต่ออายุ

ชาวกะเหรี่ยงจะหาไม้ลำตรง ๆ คนละ 1 ลำ หรือครอบครัวละ 1 ลำ ก็ได้ เลือกลำที่สวยงาม บางคนอาจใช้เติมลำ บางคนอาจตัดมาแต่ยอด เขาเชื่อว่า ลำให้ยิ่งยาว อายุก็จะยิ่งยาวเช่นกัน เขานำลำไม้มาพาดกับต้นไทร หรือ ต้นไม้ใหญ่ ๆ ในหมู่บ้าน พร้อมด้วยดอกไม้ ธูป เทียน ผู้อาวุโสในหมู่บ้านนำสวดมนต์เป็นภาษากะเหรี่ยงคนอื่น ๆ ที่พอจะสวดได้ก็สวดตาม และต้องพนมมือด้วย ประเพณีต่ออายุนี้ ส่วนใหญ่จะทำทุกปี ประมาณเดือน 4 - 6

ประเพณีของสาว

ในตามความหมายของกะเหรี่ยงจริง ๆ แล้ว เป็นการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปตามความหมายที่คนไทยนำมาใช้และเข้าใจกันว่า เมื่อไปบ้านกะเหรี่ยงแล้วจะย่องลูกสาวเขาเมื่อไหร่ก็ได้ จริง ๆ แล้วคือ เมื่อกะเหรี่ยงคนใดเป็นสาวเต็มตัวพร้อมจะมีสามีได้แล้ว พ่อแม่จะกินห้องเล็ก ๆ ให้แยกนอนต่างหาก หนุ่มกะเหรี่ยงที่จะย่องกันจะต้องเป็นผู้ที่สาวรู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดี หรือรู้จักชอบพอกัน ต้องมีการนัดหมายกัน พอถึงเวลากลางคืนก็เข้าไปหาสาวในห้อง สาวจะคลำดูว่า ใช้ผู้ที่ตนนัดหมายหรือไม่ ถ้าใช่และพอใจ เขาก็จะไม่จุดไฟ ยอมให้หนุ่มอยู่ด้วย คู่กันในความมืดนั้น ถ้าหากสาวคนใดยังไม่พอใจ หรือยังไม่พอใจ เขาจะจุดไฟและนั่งคุยกันต่อไปเพื่อสร้างความคุ้นเคย เขาจะไม่ไถลงจากเรือนเคียงวันนั้น เมื่อถึงตอนเช้า สำหรับคู่ที่เป็นคนรักกัน เขาจะแจ้งพ่อแม่ และแต่งงานกันในไม่ช้า ในปัจจุบัน ประเพณีของสาวในเกริงกะเวียไม่มีแล้วเพราะเด็กชาวกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ที่ผ่านโรงเรียน ไม่ยอมให้หนุ่มย่อง และ สาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่เคยมีการย่องสาวนั้น ก็แต่งงานมีครอบครัวกันไปหมด ประเพณีของสาวจึงเลิกโดยปริยาย

ประเพณีไหว้พระ

ชาวกะเหรี่ยงจะพากันไปละครั้ง ประมาณเดือน 3 - 4 พ่อ แม่จะเรียกลูกมารวมกันที่บ้านให้หมัด เพื่อสวดมนต์ การสวดนั้น เป็นภาษากะเหรี่ยง พ่อ แม่จะเป็น

คนนำสวดมนต์ ลูกหลานจะต้องอยู่รวมกัน และสวดมนต์ร่วมกันเป็นเวลา 3 คืน ถ้าสวดมนต์ไม่ได้ก็ให้พนมมือตาม บ้านโคเลี้ยงผี กินผี ก็ไม่มีประเพณีไหว้พระ

ประเพณีการทำศพ

ถ้าเกิดมีคนตายขึ้น ชาวกะเหรี่ยงจะไปนิมนต์พระมาทำพิธี จะมีพระกี่รูปก็นิมนต์เท่านั้น คือ 1 หรือ 2 รูปก็ได้ นิมนต์มาสวดที่บ้าน เขาใช้ไม้ไผ่สับฟากห่อศพ แต่ต้องอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าให้ใหม่ก่อน ใช้เงินเหรียญปีดตา เขาเชื่อว่า คนตายจะได้จำทางกลับมาบ้านไม่ได้ เมื่อก่อนใช้ฟากทำโลงโคยมัดฟากให้เป็นรูปสามเหลี่ยม ภายหลังจึงมีการใช้โลงบ้าง เขาจะเก็บศพไว้ที่บ้านเพียง 1 คืน เพื่อนบ้านจะช่วยกันแบกศพไปเผาที่ป่า เมื่อดังที่ต้องการ เขาจะหาใบไม้มาปูที่ดิน วางศพห่อด้วยฟากและใบไม้ที่ปู 3 ครั้ง แล้วจึงยกศพวางบนกองไม้ที่หามาเตรียมไว้สำหรับเผา พระสวดบังสุกุล (จะเป็นพระกะเหรี่ยงหรือพระไทยก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ที่นิมนต์มาไ้จะเป็นพระกะเหรี่ยง) เมื่อพระสวดเสร็จเขาก็จะนำไม้มาทับศพ น้ำมันรด จุดไฟเผา จะมีคนคอยดูจนศพไหม้เรียบร้อยดี เขาจะเก็บกระดูกหลังจากวันเผา 7 วัน แต่บางบ้านก็ไม่เก็บเลยปล่อยไว้เช่นนั้น งานศพเป็นงานที่ชาวกะเหรี่ยงจะขาดไม่ได้ จะต้องมาร่วมกันแสดงความเสียใจ เขามักกันครบทั้งญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน และถ้ามีคนตายในหมู่บ้าน ชาวกะเหรี่ยงจะหยุดทำงาน 1 วัน เขาจะอยู่บ้านไม่ไปไหนทั้งสิ้น และในปัจจุบัน คณะกรรมการหมู่บ้านจะนำเงินที่รวบรวมมาจากทุกครอบครัวในหมู่บ้านมามอบให้แก่ ครอบครัวคนตายตามข้อตกลงร่วมกันบ้านละ 20 บาท เพื่อเป็นเงินทุนช่วยในการทำศพอีกด้วย

นันทนาการ

ลักษณะทางนันทนาการของชาวกะเหรี่ยงเกริงกะเวีย ในปัจจุบันไม่มีการขับร้อง หรือ การละเล่นแบบกะเหรี่ยงอีกแล้ว แม่เฒ่าอายุ 77 ปี เล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า ในสมัยก่อน ประมาณ 30 - 40 ปีมาแล้ว เวลาฟาดข้าว (นวดข้าว) เป็นเวลาที่สนุกสนานมาก หมู่ สาวได้พบกัน รู้จักกัน ถึงเวลาพัก เขาจะแบ่งเป็นฝ่ายหญิงฝ่ายชาย ร้องเพลงโต้ตอบกัน ในเชิงเกี้ยวพาราสี (คงจะคล้ายเพลงลำตัดของไทย- ผู้ศึกษา) การ

หากชาวจึงสนุกและไม่รู้สึกเหนื่อย บางทีหนุ่มสาวก็ได้แต่งงานกันเพราะการฟาคข้าว แม่เฒ่าร้องให้ฟังเป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อย บอกว่าร้องคนเดียว และไม่ได้อฟาคข้าวไม่สนุก และขณะนี้ยังมีคนเป่าแคนได้ 1 คน ไม่มีใครทราบที่มาของแคนที่เขามาสู่สังคมกะเหรี่ยง แต่เขาบอกว่า พวกเขามีแคนเป็นเครื่องดนตรีประจำกลุ่มสังคมมานานแล้ว

เด็กหนุ่มสาวชาวกะเหรี่ยงชอบรำวง ไม่ว่าจะเป็รำวงจึกักันเองเพื่อฉลองสิ่งใดก็ตาม เช่น ฉลองผ้าป่า เป็นต้น หรือ เมื่อมีคนตรีปฏิบัติภารกิจจิตวิทยาของส่วนราชการเช่น วงดนตรีของศูนย์ปฏิบัติการพิเศษที่ 12 (สปศ. 12) หรือ วงดนตรีของตำรวจตระเวนชายแดน กองร้อยที่ 1 มาเล่นเพื่อการกุศลเก็บเงินให้โรงเรียน ก็จะมีเด็กสาวอาสาเป็นนางรำ จังหวะที่วัยรุ่นนิยมมากคือ จังหวะเร็ว ๆ เพลงสมัยใหม่ หนุ่มสาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะร้องเป็นแต่เพลงลูกทุ่ง ไม่มีใครร้องเพลงกะเหรี่ยงเลย เพราะเขาร้องไม่เป็น และไม่สนใจจะร้องเพลงกะเหรี่ยง

สิ่งบันเทิงที่ชาวกะเหรี่ยงพอจะมีเงินเหลือสะสมไว้ซื้อ คือ วิทยู จากการสังเกตและสอบถาม พบว่า ชาวกะเหรี่ยงในจำนวน 35 ครอบครัว มีวิทยูฟังร้อยละ 57.14 และไม่มีวิทยู ร้อยละ 42.86 ในจำนวนทั้งหมดของผู้ที่มีวิทยู ร้อยละ 75 ตอบว่า ใช้เวลาฟังประมาณวันละ 3 - 4 ชั่วโมงคือ เข้ากับเย็น ร้อยละ 20 ตอบว่า ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง และร้อยละ 5 ตอบว่า ฟังวิทยูทั้งวัน ส่วนรายการวิทยูที่ชาวกะเหรี่ยงนิยมฟัง อันดับหนึ่งได้แก่ข่าวบ้านเมือง เป็นจำนวนร้อยละ 48.49 อันดับสอง เพลง เป็นจำนวนร้อยละ 36.36 อันดับสาม ละครวิทยู ร้อยละ 12.12 และ อันดับสุดท้าย ข่าวเกษตร ร้อยละ 3.03

และสิ่งบันเทิงล่าสุดที่เข้ามาในหมู่บ้านเกริงกะเวีย คือ การดูเทปภาพยนตร์หรือวีดีโอเทป ที่ร้านของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งฉายโดยใช้เครื่องบันทึกไฟฟ้า สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง ฉายครั้งละ 2 เรื่องส่วนมากเป็นภาพยนตร์ไทย ราคาค่าดู ผู้ใหญ่ 5 บาท เด็ก 3 บาท ระหว่างดูก็ขายขนมไปด้วยเพราะฉายอยู่ในบ้าน ซึ่งเป็นร้านค้าของชำ และขนมเด็ก ๆ ถ้าหากฉายในช่วงฤดูฝนจะมีรถรับส่งเสร็จ เทปภาพยนตร์นี้ ผู้ใหญ่บ้านไปเช่ามาจากร้านที่อำเภอทองผาภูมิราคาเช่าวันละ 10 บาท หรือ บางครั้งร้านก็อาจจะฝากมากับรถประจำทางซึ่งรู้จักกันดี ชาวกะเหรี่ยงชอบดูภาพยนตร์มาก เพราะเป็นสิ่งบันเทิงสิ่งเดียวที่เขาจะ

สามารถหาได้โดยเฉพาะในกรณีที่เขาไม่มีวิหคด้วย

วิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวในค่านิยมและวัฒนธรรม

การกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกร็งกะเวีย ผู้ศึกษาจะได้แยกกล่าวถึงเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัว สำหรับรูปแบบครอบครัวของชาวกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แม้จะมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย 9 ครอบครัว แต่อีกไม่นานครอบครัวขยายก็จะแยกไปเป็นครอบครัวเดี่ยวเช่นที่เคยเป็นมา ลูกสาว ลูกชาย แต่งงานแล้วเขาจะพยายามแยกครอบครัวออกไป แต่ลูกสาวมักปลุกบ้านอยู่ใกล้แม่ พิจารณาแต่งงานเปลี่ยนแปลงไปบ้างเป็นการผสมผสานระหว่างพิธีแบบกะเหรี่ยงกับพิธีแบบไทย หรือไม่เช่นนั้น เขาเพียงแต่บอกพ่อแม่ให้ทราบแล้วอยู่ด้วยกัน การเลือกคู่ครองไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นชาวกะเหรี่ยง และไม่มีใครเห็นข้อแตกต่างถ้าหากจะมีคนในครอบครัวแต่งงานกับคนไทย เขาก็ว่าเขาเป็นคนไทยเพราะเกิดในประเทศไทย สำหรับในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวก็มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับ บุตร บิดามารดาบางคนบอกว่า บุตรสมัยนี้ไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ต่างกับในสมัยที่ตนยังเป็นเด็กอยู่ ใช้ทำงานอะไรก็ไม่ค่อยทำ คอยหลบเลี่ยง ชอบเที่ยวเตร่ แต่แม้ว่า ผู้ศึกษาจะพบเองบ้าง หรือ ชาวบ้านบ่นให้ฟังบ้าง เด็กชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดาที่อยู่ อาจมีบุตรสักคนที่ไม่ค่อยอยู่ในโอวาท แต่ก็บางครอบครัวเท่านั้น และยังไม่เป็นพฤติกรรมที่ร้ายแรงเกินไป ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวระดับอื่น ๆ นั้นยังมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดิม โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งที่เปลี่ยนแปลงและเห็นได้ชัดที่สุดก็คือ การมีโรงเรียนเกิดขึ้น ซึ่งทำให้หน้าที่และบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ และ ความชำนาญด้านต่าง ๆ แก่สมาชิกของครอบครัวเปลี่ยนแปลง การเรียนในโรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าสู่โลกสมัยใหม่ ได้เรียนรู้การปฏิบัติและระเบียบกฎเกณฑ์ต่างไปจากที่ตนเคยชินในครอบครัว

2. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในหมู่บ้าน โดยทั่วไปแล้ว ชาวกะเหรี่ยง จะมีความสัมพันธ์เป็นปกติระหว่างชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน หรือ กับคนไทย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างกะเหรี่ยงด้วยกันนั้นข่มแน่นแฟ้นมากกว่าเพราะความเป็นพี่น้อง ความมีเชื้อชาติ และภาษาเดียวกัน ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกถึงจะมีเกิดขึ้นบ้างก็เพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งก็เป็นธรรมดาของการอยู่ร่วมกัน ความขัดแย้งอันจะเป็นสาเหตุนำไปสู่การแตกแยกหรือ การแบ่งพรรคแบ่งพวกระหว่างคนในหมู่บ้านยังไม่ปรากฏว่าเคยมีเกิดขึ้น ฉะนั้นความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านโดยทั่วไปแล้ว ก็เป็นปกติ ถึงแม้ว่าจำนวนคนไทยที่อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านจะเพิ่มขึ้น แต่ชาวกะเหรี่ยงก็มีโคมีปฏิกริยาอันใด ยังคงอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข แต่อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในหมู่บ้านที่เปลี่ยนไปโดย หองจะสังเกตได้บ้างคือ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงเอง หรือกับคนไทยในหมู่บ้าน ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือกันและกันเปลี่ยนแปลงไปเพราะค่านึงถึงครอบครัวตนมากขึ้น อีกทั้งเห็นตัวอย่างจากคนไทยบางคน ที่ตราค่าสิ่งของทุกอย่างเป็นเงินไปหมด ไม่มีการแบ่งปันกัน ทำให้การเอื้อเฟื้อ แบ่งปันของสังคมกะเหรี่ยงเปลี่ยนไป เห็นแก่ประโยชน์ที่ควรจะได้รับของตนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้แม้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรง แต่ก็สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของการอยู่ร่วมกันของชาวกะเหรี่ยงเกริงกะเวียได้ไม่มากนักยอ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงและคนไทยทั่วไปที่มีใช้ชาวบ้านเกริงกะเวีย เป็นไปในแง่ เศรษฐกิจ ในลักษณะการซื้อขาย และผู้ที่ได้เปรียบคือ พ่อค้า ถึงแม้ว่า ชาวกะเหรี่ยง เริ่มมีความรุ่มมากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังเป็นผู้เสียเปรียบ เพราะพ่อค้าจะเป็นผู้กำหนดความต้องการสินค้าจากชาวกะเหรี่ยง ไม่ว่าจะเป็นชนิด หรือ ราคา บางครั้งอาจขึ้นอยู่กับปริมาณด้วย ในอนาคตหากการคมนาคมสะดวกขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ การติดต่อสัมพันธ์ในลักษณะ การซื้อขาย สินค้ากันระหว่างชาวกะเหรี่ยงและพ่อค้าคงจะต้องมากขึ้นกว่าเดิม

3. การแต่งกาย เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายประจำเผ่าของชาวกะเหรี่ยงถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกอย่างสำคัญอันหนึ่งของความเป็นเผ่า การเปลี่ยนแปลงในเรื่อง เสื้อผ้า การแต่งกาย ข่อมหมายถึงสัญลักษณ์ หรือ เครื่องหมายที่แสดงออกของความเป็นเผ่าของตนกำลังจะหมดไป การเปลี่ยนแปลงในเรื่องเสื้อผ้า และการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงเกริงกะเวียได้เกิดขึ้นมานานมากแล้ว ผู้หญิงกะเหรี่ยงนุ่งผ้าถุงแบบคนไทย ผู้ชายก็ใส่กางเกงตามแบบสมัยนิยม ซึ่งถ้าหากพบเห็นชาวกะเหรี่ยงที่นุ่งแค่เพียงผ้าผืน ไม่ได้ยืนเขา

เขาหุคคุย อาจจะไม่ทราบว่าเขาเป็นกะเหรี่ยง โดยเฉพาะเด็กหนุ่มสาวแต่งกายแบบคนไทยทั่วไป รู้จักการเสริมสวย เช่น ถักผม ซอยผม แต่งหน้า เป็นต้น การที่ชาวกะเหรี่ยงรับการแต่งกายแบบคนไทยเข้าสู่สังคมของเขา และเลิกแต่งแบบกะเหรี่ยงนั้นน่าจะมีสาเหตุมาจาก การที่เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายแบบคนไทยหาซื้อได้ง่ายและมีราคาไม่แพงมากนัก ไม่ต้องเสียเวลาปลูกฝ้าย ปั่นด้าย ทอผ้า ปักเสื้อ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เวลามาก และการแต่งกายแบบคนไทยก็สะดวกกว่า จะไปที่ใดก็ได้ โดยไม่มีเครื่องหมายแสดงความแตกต่างจากกลุ่มชนที่เขาเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ในปัจจุบัน ก็ยังพบบทเห็นผู้หญิงกะเหรี่ยงที่สูงอายุบางคนยังคงมีผ้าแถบโศกศรัทธาอยู่บ้าง แต่ก็น้อยเต็มที ผ้าโศกนี้เขาบอกว่า ไวกันแตก กั้นรอน และ สำหรับรองเท้านอนของบสนีระชะควาย นอกจากนี้ การที่ชาวบ้านเกริงกะเวีย รวมทั้งชาวกะเหรี่ยงได้รับแจกเสื้อผ้าจากทางราชการที่มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคผ่านผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องทอผ้า ทำเครื่องแต่งกายขึ้นใช้เอง

4. ภาษา จากการศึกษาที่ตั้งโรงเรียนขึ้นในหมู่บ้าน การที่ได้ติดต่อกับคนไทยมากขึ้น และการที่คนไทยอพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน ชาวกะเหรี่ยงต่างก็ให้ความสนใจกับภาษาไทยมากกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะภาษาไทยเป็นภาษาที่เขาจะต้องใช้ในการสื่อสารทั้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ใช้ในการติดต่อ ซื้อขายสินค้า เราอาจกล่าวได้ว่า ความจำเป็นในการติดต่อทั้งกับราชการ หรือ คนไทยทั่วไปมีผลทำให้ชาวกะเหรี่ยงพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยการหันมาสนใจภาษา มากขึ้นและในขณะเดียวกันก็พยายามส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเรียนภาษาไทย เพื่อที่จะได้สามารถพูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ ทั้งนี้เพราะการรู้ภาษาไทยจะก่อให้เกิดประโยชน์กับชาวกะเหรี่ยงทั้งด้านการติดต่อ ซื้อขาย และ ในเรื่องอื่นๆ กับคนไทย และรวมทั้งกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล ในปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงทั้งหญิงชาย ส่วนใหญ่สามารถพูด และเข้าใจภาษาไทยได้ดี โดยเฉพาะผู้ที่เคยเรียนหนังสือ การยอมรับในความสำคัญของภาษาไทย นอกจากจะเป็นการยอมรับเพื่อประโยชน์ในการติดต่อกับคนไทยในค่านต่าง ๆ ซึ่งเป็นธรรมชาติของการปรับตัวทางด้านภาษาเพื่อการติดต่อกับสังคมที่เจริญกว่า ยังยอมรับด้วยเหตุผลที่ว่า เขาเป็นคนไทย เกิดในประเทศไทยอีกด้วย

5. ศาสนาและประเพณี การนับถือศาสนาของชาวกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ไหว้พระ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนานมาแล้ว แต่ก็มีบางครอบครัวที่ยังนับถือผี มีการกินผีเมื่อภายในครอบครัวเกิดความเดือดร้อน หรือ สมาชิกเกิดเจ็บป่วยโดยไม่มีสาเหตุ เขามักจะกล่าวว่าเป็นเพราะผีต้องเลี้ยงผี แต่ครอบครัวที่เลี้ยงผีหรือกินผียังคงไปทำบุญ ใส่บาตร ไหว้พระบ้าง หรือ พิธีอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับด้านศาสนาพุทธ ถ้าไม่อยู่ในระหว่างที่เขากำลังเลี้ยงผี ผู้ที่เคยนับถือผีแล้วเลิก ให้ความเห็นว่า การเลี้ยงผีหรือกินผีเป็นเรื่องยุ่งยาก พิธีมาก ควันไม้ใช้สิ่งที่จะหาได้ง่าย ๆ อีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการนับถือผี จึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมด้วย รวมทั้งการที่คนรุ่นใหม่ผ่านระบบโรงเรียน มีความคิดแบบใหม่ พวกเขาไม่เชื่อว่าการเจ็บป่วยของคนเรานั้นเป็นการกระทำของผี เขารู้ว่าเป็นเพราะเราไม่สบายเป็นโรคต่าง ๆ จึงบำบัดด้วยการไปโรงพยาบาล สถานีอนามัย หรือ กินยาสมุนไพร แทนที่จะเลี้ยงผี หรือกินผี แต่อย่างไรก็ดี ความเชื่อเรื่องขวัญยังเป็นเรื่องที่ฝังแน่นในความคิดของชาวกะเหรี่ยงมากพอสมควร เพราะส่วนใหญ่แล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังคงมีค้ายาสูบมือเกือบทุกคนไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็ก สำหรับประเพณีของชาวกะเหรี่ยงนั้น ที่เหลืออยู่ก็เป็นจำนวนน้อย และมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไป ประเพณีของสาวเป็นประเพณีที่ไม่มีในสังคมชาวกะเหรี่ยงเกริงกะเวียอีกแล้ว ในช่วงเวลา 10 กว่าปีเท่านั้น เป็นการเลิกล้ม มิใช่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ เกิดจากการมีโรงเรียนในหมู่บ้าน คนรุ่นใหม่ไม่ยินยอมให้มีการย่องสาวเพราะความหมายที่คนไทยใช้ทำให้ประเพณีของสาวผิดเพี้ยนไป ส่วนประเพณีบางอย่าง เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันลอยกระทง ฯลฯ ก็เป็นประเพณีที่เข้ามาสู่สังคมกะเหรี่ยงเป็นการยอมรับให้เข้ามาของชาวกะเหรี่ยงเองด้วย กล่าวคือในขณะที่ประเพณีที่เป็นของกะเหรี่ยงกำลังจะสูญไปจากสังคม เพราะขาดผู้ที่ทำหน้าที่ชักจูงให้คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติตาม ประกอบกับการแพร่เข้ามาของวัฒนธรรมใหม่ทำให้มองว่าประเพณีเก่า ๆ เป็นสิ่งโบราณ ล้าสมัย ประเพณีใหม่ที่มิใช่ของชาวกะเหรี่ยงก็กำลังแทนที่ของเก่าที่เคยมีโดยสิ้นเชิง

6. นันทนาการ สำหรับในเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ และการบันเทิงต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากแบบเดิม เด็กหนุ่มสาวร้องเพลงกะเหรี่ยงไม่เป็น นิยมร้องเพลงลูกทุ่ง ชอบร่าวงจิงหะเร็ว ๆ หึ่งเต็นหึ่งรำ ไม่มีใครสนใจการรำแบบชาวกะเหรี่ยงเล็ก ๆ หรือ ผู้ที่เคยเรียนหนังสือจะเล่นกีฬาได้เพราะครูสอน จากการที่ชาวกะเหรี่ยงเข้า

ใจภาษาไทยได้ดีขึ้น ทำให้เขาสามารถจะฟังวิทยุ และดูภาพยนตร์ได้ซึ่งทั้งสองเป็นสื่อที่ทำให้
 ชาวกะเหรี่ยงรู้เรื่องราวต่าง ๆ ภายนอกสังคมของตน มีผลทำให้เด็กหนุ่มสาวรุ่นใหม่ รู้จัก
 การภาพยนตร์ เพลงไทยโดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งซึ่งมีเนื้อร้อง และ ท่วงทำนองที่จดจำได้
 ง่าย จึงอาจกล่าวได้ว่า นันทนาการของสังคมกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย
 โดยมีพื้นฐานส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องภาษา

สรุปแล้ว การปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงในค่านิยมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะ
 จะได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว หรือกำลังดำเนินอยู่ ส่วนใหญ่แล้ว การเปลี่ยนแปลงและ
 การปรับตัวเหล่านี้เกิดขึ้นและเป็นผลมาจาก การศึกษาในระบบโรงเรียน การติดต่อกับบุคคล
 ภายนอก การคมนาคมที่สะดวกขึ้น เป็นต้น และประกอบกับการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงเอง
 ด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย